МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
Навчально-науковий інститут економіки і управління
Кафедра фінансів

«До захисту в ЕК»	**«До захисту допущено»**
Директор інституту	Завідувач кафедри
_____ Олег ШЕРЕМЕТ	_____ Лада ШІРІНЯН
(підпис) (ім'я та прізвище)	(підпис) (ім'я та прізвище)
«___» _____ 2022 р.	«___» _____ 2022 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ МАГІСТРА

зі спеціальності ___072 «Фінанси, банківська справа та страхування»_____
(код і назва спеціальності)
освітньо-професійної програми_Фінанси, банківська справа та страхування__
на тему: **____Управління майном підприємства_____**

Виконав: здобувач 2 курсу, групи _4М__
_Галушко Тетяна Миколаївна_____ _____
(прізвище, ім'я, по батькові повністю) (підпис)
Керівник: __Климаш Наталія Іванівна_ _____
(прізвище, ім'я, по батькові повністю) (підпис)
Рецензент _Тамара Березянка_____ _____
(ім'я та прізвище) (підпис)

Я, як здобувачка Національного університету харчових технологій, розумію і підтримую політику університету з академічної доброчесності. Я, не надавала і не одержувала недозволеної допомоги під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.
Здобувачка _____
(підпис)

Київ – 2022р.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Інститут (факультет) _Навчально-науковий інститут економіки і управління
Кафедра _____фінансів_____
Освітній ступінь _____магістр_____
Спеціальність __072 «Фінанси, банківська справа та страхування»_____
(шифр і назва)
Освітньо-професійна програма _Фінанси, банківська справа та страхування_
(назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри _фінансів_____
_____/Лада ШІРІНЯН/
«____» _____2021 року

З А В Д А Н Н Я

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА

_____Галушко Тетяна Миколаївна_____
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи __Управління майном підприємства_____
керівник проекту (роботи)__Климаш Н.І., доцент, к.е.н._____,
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)
затверджені наказом закладу вищої освіти від «26» _жовтня 2021 р. №_842-КС___
2. Строк подання здобувачем роботи __27 січня 2022 р._____
3. Вихідні дані до роботи монографії, підручники, навчальні посібники, статті вітчизняних і зарубіжних вчених, періодичні видання, статистичні данні харчових підприємств, фінансова звітність дослідного підприємства_____
4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)_____
___Розділ 1. Теоретичні підходи щодо управління майном підприємства_____
___Розділ 2. Оцінка процесу управління майном підприємства_____
___Розділ 3. Удосконалення процесу управління майном підприємства_____
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)_____
_табл. 1. Фактори, що мають вплив на управління майном підприємства, табл. 2. Класифікація активів за різними ознаками, табл. 3. Організаційна структура ТДВ «Яготинський маслозавод» 2020 р., табл. 4. Аналіз абсолютних показників фінансової стійкості ТДВ «Яготинський маслозавод», 2017-2020 рр., табл. 5. Аналіз відносних показників фінансової стійкості , 2017- 2020 рр., табл. 6. Аналіз показників ліквідності ТДВ «Яготинський маслозавод», 2017-2020 рр., табл. 7. Аналіз ліквідності балансу ТДВ «Яготинський маслозавод» за 2017-2020 рр., %, табл. 8. Аналіз доходів. витрат та формування прибутку ТДВ «Яготинський маслозавод», 2017-2020 рр., %, табл. 9. Аналіз активів та джерел їх формування

ТДВ «Яготинський маслозавод», 2017-2020 рр, табл. 10. Аналіз узагальнюючих показників ефективності використання основних засобів ТДВ «Яготинський маслозавод», 2017-2020 рр., табл. 11. Показники ефективності використання оборотних коштів ТДВ «Яготинський маслозавод», 2017-2020 рр., табл. 12. Аналіз грошових потоків по інвестиційному проекту.

6. Консультанти розділів проекту (роботи)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
I	Климаш Н.І.		
II	Климаш Н.І.		
III	Климаш Н.І.		

7. Дата видачі завдання 26 жовтня 2021 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

п/п	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітка
1	Вибір теми, написання заяви і узгодження плану кваліфікаційної роботи з керівником	до 13.10.2021	
2	Робота над 1-м розділом та перевірка керівником	до 09.11.2021	
3	Робота над 2-м розділом та перевірка керівником	до 30.11.2021	
4	Робота над 3-м розділом та перевірка керівником	до 21.12.2021	
5	Оформлення роботи і подання керівникові для проходження попереднього захисту	до 28.12.2021	
6	Подання кваліфікаційної роботи з підтвердження керівника на перевірку академічного плагіату.	24.01.2022	
7	Доопрацювання кваліфікаційної роботи після попереднього захисту та перевірки на плагіат, узгодження змісту доповіді та презентації з керівником, отримання відзивів на роботу	до 27.01.2022	
8	Підпис остаточного варіанту роботи завідувачем кафедри	03.02.2022	

Здобувач _____ Галушко Т.М.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____ Климаш Н.І.
(підпис) (прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Галушко Т.М. «Управління майном підприємства»

Дипломна робота на здобуття освітнього ступеня «магістр» за спеціальністю 072 – Фінанси, банківська справа та страхування. Національний університет харчових технологій, Київ, 2022.

Дипломна робота присвячена розв'язанню теоретико-методичних та практичних проблем щодо ефективності управління майном підприємства.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, переліку використаних джерел та додатків.

У першому розділі висвітлено теорію управління майном, розкрито методичні напрямки оцінки ефективності використання майна.

Другий розділ присвячено оцінці фінансового стану ТДВ «Яготинський маслозавод» та аналізу використання необоротного і оборотного капіталу підприємства.

У третьому розділі визначено підходи до управління майном досліджуваного підприємства та запропоновано інвестиційний проєкт щодо випуску нового виду продукції.

Ключові слова: *майно, необоротні активи, оборотні активи, управління майном, інвестиційний проєкт, фінансування.*

SUMMARY

Halushko T.M. «Enterprise Property Management»

Thesis for the master's degree in specialty 072 - Finance, Banking and Insurance. National University of Food Technologies, Kyiv, 2022.

Thesis is devoted to solving theoretical, methodological and practical problems regarding the effectiveness of enterprise property management.

The work consists of an introduction, three chapters, conclusions, a list of sources and appendices.

In the first section the theory of property management is covered, methodical directions of an estimation of efficiency of use of property are opened.

The second section is devoted to the assessment of the financial condition of TDV "Yagotyn Dairy Plant" and the analysis of the use of non-working and working capital of the enterprise.

The third section defines the approaches to property management of the researched enterprise and proposes an investment project for the production of a new type of product.

Key words: *property, non-current assets, current assets, property management, investment project, financing.*

ЗМІСТ

ВСТУП…… 6

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО УПРАВЛІННЯ МАЙНОМ ПІДПРИЄМСТВА……. 9

1.1. Сутність управління майном підприємства у ринкових умовах…… 9

1.2. Класифікація та види майна суб'єктів господарювання……. 14

1.3. Методичні аспекти управління майном підприємства…… 20

Висновки до розділу 1…….. 29

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ МАЙНОМ ПІДПРИЄМСТВА..... 30

2.1. Основні дані щодо діяльності підприємства та випуску продукції…..... 30

2.2. Комплексна оцінка фінансового стану ТДВ «Яготинський маслозавод».. 36

2.3. Аналіз складу та ефективності використання майна ТДВ «Яготинський маслозавод»…….…….. 53

Висновки до розділу 2…….…… 61

РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ МАЙНОМ ПІДПРИЄМСТВА……. 62

3.1. Застосування прогресивного досвіду управління майном підприємства. 62

3.2. Обґрунтування інвестиційного проєкту щодо купівлі обладнання для виробництва молочної продукції……. 68

3.3. Визначення напрямів фінансування ТДВ «Яготинський маслозавод» у контексті впровадження інвестиційного проєкту…….. 75

Висновки до розділу 3……..... 82

ВИСНОВКИ……..... 84

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ…….. 87

ДОДАТКИ

ВСТУП

В умовах глибоких політичних та соціально-економічних перетворень, що відбуваються у нашій країні та економічної кризи харчова промисловість стає основною ланкою вітчизняної економіки, що визначає перспективи її розвитку.

Харчові продукти у цілому та молочні зокрема, є важливою складовою існування людства. На підприємства молочної галузі припадає значна частина податкових надходжень, що становлять доходи державного і місцевих бюджетів країни.

Разом з тим, за останні роки спостерігається різке погіршення виробничих показників галузі, яке спричинене здорожчанням енергоресурсів, високою ціною на сировину та обмеженістю інвестицій, необхідних для відновлення зношених основних фондів.

В умовах необхідності технічної модернізації основних фондів і виходу на нові ринки збуту продукції закордоном, завдання забезпечення комплексного управління активами підприємств, що дозволяє вирішувати питання поточної господарської діяльності та інвестиційного забезпечення перспективного розвитку, стоять особливо гостро.

Одним із способів управління майном (матеріальними та нематеріальними активами) виробничих підприємств є провадження інвестиційних проєктів, направлених на підвищення результативності діяльності підприємства. Залучення необхідних для розвитку виробництва коштів у поєднанні з безперервною господарською діяльністю робить інвестування найбільш ефективним способом управління майном підприємств.

Враховуючи викладене, можна зробити висновок, що досліджувана тема, поряд з іншими проблемами управління підприємствами, належить до актуальних і недостатньо вивчених.

Мета дослідження полягає у вивченні напрямів управління майном

підприємств та обґрунтуванні дієвих заходів щодо ефективності його використання у господарській діяльності

Виходячи з цього, у роботі поставлено наступні завдання:

– дослідити сутність управління майном підприємства у ринкових умовах;

– провести класифікацію видів майна суб'єктів господарювання;

– визначити методичні аспекти управління майном підприємства;

– проаналізувати особливості діяльності ТДВ «Яготинський маслозавод» та випуск продукції;

– здійснити комплексну оцінку фінансового стану ТДВ «Яготинський маслозавод»;

– провести аналіз складу та ефективності використання майна ТДВ «Яготинський маслозавод»;

– дослідити прогресивний досвід управління майном підприємства;

– обґрунтувати інвестиційний проєкт щодо купівлі обладнання для виробництва нової молочної продукції підприємства;

– визначити напрями фінансування ТДВ «Яготинський маслозавод» у контексті впровадження інвестиційного проєкту.

Об'єктом дослідження є процес управління майном підприємства.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні аспекти щодо управління майном підприємства.

Методи дослідження. До методів, які використано при написанні дипломої роботи слід віднести: спостереження, порівняння, розрахунок, вимірювання, узагальнення, абстрагування, формалізація, аналіз і синтез, індукція і дедукція, аналогія та моделювання.

Інформаційною базою дослідження є підручники, посібники, монографії, статті провідних науковців у сфері управління майном підприємств, статистична фінансова інформація ТДВ «Яготинський маслозавод» за чотири роки.

Прикладне значення отриманих результатів. Результати дослідження можуть бути використані в діяльності ТДВ «Яготинський маслозавод» при

виробленні рішень щодо інвестування коштів у активи підприємства та комплексного управління майном.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження оприлюднені на Міжнародній науково-технічній конференції «Економіка і маркетинг в промисловості» (Мінськ, БНТУ 14-23 квітня 2020 р.; на 86 Міжнародній науковій конференції молодих учених, аспірантів та студентів «Наукові здобутки молоді – вирішенню проблем харчування людства у XXI столітті» (Київ, НУХТ, 3 квітня 2020р.)

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО УПРАВЛІННЯ МАЙНОМ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність управління майном підприємства у ринкових умовах

На сучасному етапі становлення ринкової економіки в Україні, в умовах структурної перебудови, найважливішого значення набуває створення та ефективне використання системи управління майном на різних рівнях менеджменту та на підприємствах з різними організаційно-правовими формами та формами власності.

Перехід до ринкових умов господарювання, роздержавлення власності розширили можливості ефективної реалізації управління майновим комплексом. Нині розвиток підприємства без цілеспрямованого управління майном може призвести до незбалансованості цілей розвитку за наявних ресурсів.

Одним з основних термінів, що стосується майна і фінансового становища організації, є поняття «активи».

Активи підприємства – це майно в його матеріальній і нематеріальній формах, придбане підприємством за рахунок власних або залучених ресурсів, що перебувають у його розпорядженні та призначені для використання у фінансово-господарській діяльності з метою отримання прибутку.

Визначаючи питання управління активами підприємства М.В. Лотюк [21, с. 62-64] стверджує, що для сучасної економіки характерна нестабільність і висока динамічність зовнішнього середовища. Всі ці чинники негативно впливають на фінансове становище підприємства та змушують його керівництво постійно приймати рішення в умовах невизначеності. Значна частина підприємств зіштовхнулась з проблемами виробничого та фінансового характеру і знаходиться в кризовому стані. Внаслідок цього на перший план виходять фінансові аспекти діяльності підприємств; один з них – активи підприємства, їх склад та вартість, а

також підтримання на достатньому рівні. Структура капіталу, яка використовується на підприємстві, визначає чимало аспектів не тільки фінансової, але й господарсько-виробничої його діяльності – операційної й інвестиційної, активно впливає на кінцеві результати.

Активи підприємства є насамперед інвестованим у виробництво капіталом. Дослідження історичної еволюції категорії «капітал» дозволяє виділити три основні підходи до його формування. Відповідно до першого підходу, капітал визначається як грошовий фактор, а гроші – основний чинник виробництва. Згідно з другим підходом, який виражає матеріально-речове трактування, капітал – це цінності й послуги, з участю яких створюється новий дохід. Третій підхід представляє капітал як виробничі відносини, які витікають з монополізації власності на засоби виробництва в руках підприємців.

Активи завжди є необхідним атрибутом господарської діяльності підприємства – з моменту його створення до ліквідації чи реорганізації. Водночас, управління активами передбачає вплив на їх обсяг і структуру, а також джерела фінансування з метою підвищення ефективності їх використання та раціоналізації».

Дейнека О.В., Пігуль Є.І. та Дехтяр Н.А. [13, с. 240-245] переконані, що для успішного управління майном вкрай важливо враховувати різноманітні фактори впливу на вартість підприємства: «Нині все більша кількість суб’єктів господарювання, приймаючи різні управлінські рішення, керуються фактором створення вартості. Розглядаючи декілька альтернативних варіантів, вибір робиться на користь того рішення, яке за інших рівних умов дає більший приріст вартості компанії. Актуальність управління вартістю підприємства зростає через посилення конкурентної боротьби підприємств за капітал інвесторів. У сучасних умовах функціонування суб’єктів господарювання важливим питанням є розуміння сутності та значення управління їх вартістю.

Вагомим етапом управління майном підприємства є аналіз факторів, що впливають на їх склад та структуру.

До зовнішніх економічних факторів впливу на майно підприємства є фактори, що характеризують загальний стан економіки та тенденції її розвитку, а саме: рівень і темпи інфляції; коливання курсу національної валюти щодо валют інших країн; оподаткування; умови одержання кредиту і відсоткова банківська ставка; рівень динаміки цін; розподіл прибутків і попит покупців; платоспроможність контрагентів тощо.

Останнім часом дуже великого значення набула глобалізація – економічний фактор, який здійснює значний вплив на стан майна підприємства в процесі злиття, приєднання чи поглинання.

Політичні фактори – фактори, що впливають на політичні погляди і знаходять вираження в діяльності підприємства та прийнятті рішень місцевими органами влади й уряду. До політичних факторів належать: рівень політичної стабільності в суспільстві; напрям розвитку політичної системи; вектор міжнародної політики держави; рівень громадської підтримки програми розвитку держави; міжнародні угоди і зобов'язання, що стосуються бізнесу і виробництва, та ін. До правових факторів, що регулюють діяльність господарюючих суб'єктів, належать різні законодавчі акти, постанови, нормативні документи.

Конкуренція – це фактор, що відображає переваги даного підприємства по відношенню до інших підприємств даної галузі всередині країни та за її межами (активність конкурентів, попит тощо). Будь-яке підприємство функціонує щонайменше в одному культурному середовищі, тому соціокультурними факторами передусім є: життєві цінності; традиції; освітній рівень; соціальна забезпеченість; криміналізація суспільства.

До системи внутрішніх факторів, що впливають на майно підприємства, належать внутрішні змінні фактори, котрі визначають процеси його діяльності (рис. 1.1). Сукупність основних процесів та елементів підприємства, а також їхній стан визначають той потенціал та ті можливості, якими володіє підприємство, що, своєю чергою, має значний вплив на вартість підприємства.

Рис. 1.1. Фактори, що мають вплив на управління майном підприємства

Отже, чим детальніше розглядається вплив зовнішніх та внутрішніх факторів на майно підприємства, тим точніше результати аналізу та вища якість прийнятого рішення».

З позиції С. В. Позняка та С. С. Данильченка [28] конкурентоспроможність підприємства є запорукою управління майном підприємства на ринку: «В умовах жорсткої конкурентної боротьби та складності не лише оволодіння новими ринками збуту, а й утримання вже існуючих, від результативного управління підприємством залежить його здатність перемагати конкурентів і досягати поставлених цілей. Проте підприємство може отримати результати, які не є наслідком управління, а виникають під впливом випадкових факторів або таких, що не пов’язані з результативністю управління підприємством. Так, нарощування обсягів реалізації продукції або збільшення прибутку може бути викликане підвищенням ціни на продукцію, або продажем не використовуваних активів,

перебоями у роботі конкурентів тощо. Через це виникає необхідність визначити такий критерій, який би відображав результативність управління підприємством.

Сьогодні одним з узагальнюючих показників діяльності підприємства є його вартість, збільшення якої свідчить про досягнення підприємством позитивних результатів, що задовольняють різні групи інтересів. Крім того, результативне управління підприємством веде до зростання його доходів, вартості активів, що зрештою позначається на збільшенні вартості підприємства. Тому вартість підприємства є не лише метою різних груп інтересів, а й може бути використана як критерій результативності управління підприємством. На збільшення вартості підприємства впливає підвищення його конкурентоспроможності. Набуття підприємством конкурентних переваг унаслідок результативного управління веде до збільшення вартості активів підприємства, зокрема нематеріальних, збільшення доходів від реалізації конкурентоспроможної продукції та, як наслідок, завоювання нових покупців. Таким чином, підвищення конкурентоспроможності підприємства приводить до зростання його вартості, і навпаки, зростання вартості підприємства свідчить про підвищення його конкурентоспроможності. Це викликає необхідність дослідити вплив конкурентоспроможності підприємства на зміну його внутрішньої вартості.

В результаті розвитку ринкових відносин в Україні багато підприємств підвищують увагу до проблеми оцінки результатів своєї діяльності. Від того, що буде прийняте як основний орієнтир розвитку власниками і менеджерами підприємства при складанні планів розвитку, багато в чому залежатиме ефективність його діяльності і результати, яких підприємство досягне на конкурентному ринку.

Отже, сучасному промисловому підприємству вкрай необхідно в умовах гострої конкуренції шукати способи та інструменти, що підвищують ефективність управління основними фондами та майном підприємства. Таким інструментом можуть стати майнові інформаційно-аналітичні комплекси. Дані комплекси створюються із застосуванням сучасних інформаційних технологій, можуть мати

розподілену структуру і містити всю інформацію, що є на підприємстві [1, с. 12-14].

Управління запасами представляє складний комплекс заходів, підпорядкованих одній із стратегічних цілей фінансової політики – забезпечення безперебійного процесу виробництва та реалізації продукції за мінімізації поточних витрат.

Політика управління запасами є частиною загальної політики управління активами підприємства, що полягає в оптимізації загального розміру та структури запасів товарно-матеріальних цінностей, мінімізації витрат на їх обслуговування та забезпечення ефективного контролю за їх рухом. Одним із основних завдань політики управління товарно-матеріальними запасами є розробка такого механізму, за допомогою якого можна досягти оптимальних капіталовкладень у товарно-матеріальні цінності. Цей рівень не однаковий для різних галузей промисловості і навіть для підприємств однієї галузі. Успішне управління запасами мінімізує їх обсяги, допомагає знизити витрати та підвищити дохід.

1.2. Класифікація та види майна суб'єктів господарювання

Активи підприємства поділяються за багатьма класифікаційними ознаками, основними з яких є (рис. 1.2):

1. Форма функціонування активів. За цією ознакою виділяють такі види:

а) матеріальні активи. До їх складу входять:

- основні засоби;
- незавершені капіталовкладення; обладнання, призначене для монтажу;
- виробничі запаси сировини та напівфабрикатів;
- запаси малоцінних і швидкозношуваних предметів;
- обсяг незавершеного виробництва;
- запаси готової продукції, що призначена для реалізації;
- інші види матеріальних активів.

б) нематеріальні активи. До цього виду активів підприємства належать:

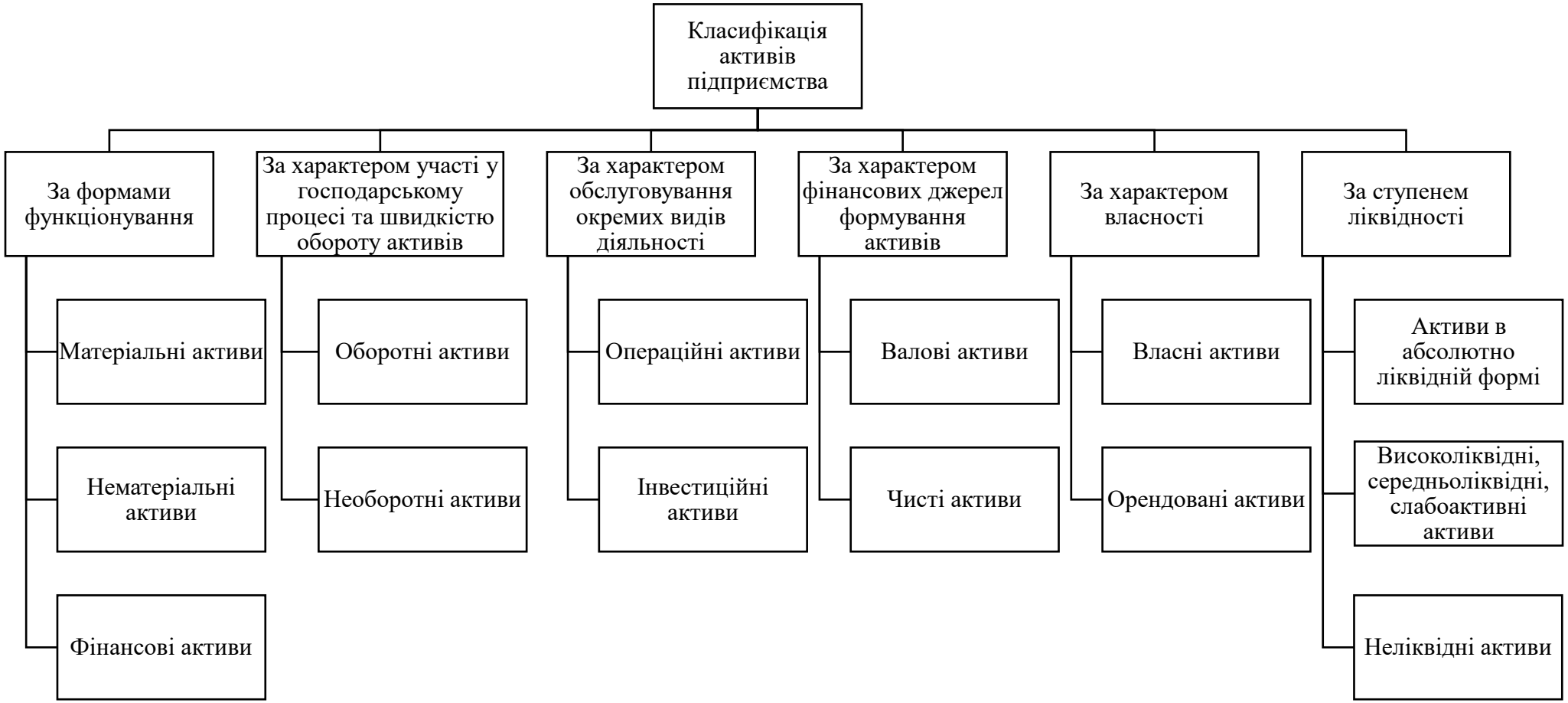

Рис. 1.2. Класифікація активів за різними ознаками [17]

- набуті підприємством права користування окремими природними ресурсами; патентні права на використання винаходів;
- «ноу-хау» – сукупність технічних, технологічних, управлінських, комерційних та інших знань, оформлених у вигляді технічної документації, опису, накопиченого виробничого досвіду, що є предметом інновацій, але не запатентованих; права на промислові зразки та моделі;
- товарний знак – емблема, малюнок або символ, зареєстровані в установленому порядку, що служить відмінністю товарів даного виробника від інших аналогічних товарів;
- торгова марка – декларація про виняткове використання фірмового найменування юридичної особи; права використання комп'ютерних програмних продуктів;
- «гудвілл» – різниця між ринковою вартістю підприємства як цілісного майнового комплексу та його балансовою вартістю, утворена у зв'язку з можливістю отримання вищого рівня прибутку (у порівнянні з середньогалузевим її рівнем) за рахунок використання більш ефективної системи управління, що домінує позиції на товарному ринку, застосування нових технологій тощо;
- інші аналогічні види майнових цінностей підприємства.

в) фінансові активи Вони характеризують різні фінансові інструменти, які належать підприємству або перебувають у його володінні. До фінансових активів підприємства належать:

- грошові активи у національній валюті;
- грошові активи в іноземній валюті;
- дебіторська заборгованість у всіх її формах;
- короткострокові фінансові вкладення; довгострокові фінансові вкладення.

2. Характер участі у господарському процесі та швидкість обороту активів. За цією ознакою активи підприємства поділяються на такі види:

а) оборотні (поточні) активи. Вони характеризують сукупність майнових цінностей підприємства, що обслуговують поточну виробничо-комерційну

(операційну) діяльність та повністю споживаються протягом одного виробничо-комерційного циклу. У практиці обліку до них відносять майнові цінності (активи) всіх видів з терміном використання до одного року та вартістю менше 15 неоподаткованих мінімумів доходів громадян. У складі оборотних (поточних) активів підприємства виділяють такі елементи: виробничі запаси сировини та напівфабрикатів; запаси малоцінних і швидкозношуваних предметів; обсяг незавершеного виробництва; запаси готової продукції, що призначена для реалізації; дебіторську заборгованість; грошові активи у національній валюті; грошові активи в іноземній валюті; короткострокові фінансові вкладення; витрати майбутніх періодів;

б) необоротні активи. Вони характеризують сукупність майнових цінностей підприємства, що багаторазово беруть участь у процесі господарської діяльність. До складу необоротних активів підприємства входять такі їх види: основні засоби; нематеріальні активи; незавершені капітальні вкладення; обладнання, призначене для монтажу; довгострокові фінансові вкладення; інші види необоротних активів.

3. Характер обслуговування окремих видів діяльності. За цією ознакою виділяють такі види активів підприємства:

а) операційні активи. Вони є сукупність майнових цінностей, що безпосередньо використовуються у виробничо-комерційній (операційній) діяльності підприємства з метою отримання операційного прибутку. До складу операційних активів підприємства включаються: виробничі основні засоби; нематеріальні активи, що обслуговують операційний процес; оборотні операційні активи (вся їхня сукупність за мінусом короткострокових фінансових вкладень);

б) інвестиційні активи. Вони характеризують сукупність майнових цінностей підприємства, що виникають після здійснення його інвестиційної діяльності. До складу інвестиційних активів підприємства включаються:

- незавершені капітальні вкладення;
- обладнання, призначене для монтажу;
- довгострокові фінансові вкладення;
- короткострокові фінансові вкладення.

4. Характер фінансових джерел формування активів. Відповідно до цієї ознаки розрізняють такі види активів підприємства:

а) валові активи. Вони є сукупність майнових цінностей (активів) підприємства, сформованих за допомогою власного і позикового капіталу;

б) чисті активи. Характеризують вартісну сукупність майнових цінностей (активів) підприємства, сформованих виключно за рахунок його власного капіталу.

5. Характер володіння активами. За цією ознакою активи підприємства поділяються на такі два види:

а) власні активи. До них відносяться активи підприємства, що перебувають у постійному його володінні та відображаються у складі балансу;

б) орендовані активи. До їх складу входять активи підприємства, що перебувають у тимчасовому його володінні згідно з укладеними договорами про оренду (лізинг).

6. Ступінь ліквідності активів. Відповідно до цієї ознаки активи підприємства прийнято поділяти на такі види:

а) активи у абсолютно ліквідній формі. До них відносяться активи, що не вимагають реалізації і є готовими коштами платежу. До складу активів цього виду входять:

- грошові активи у національній валюті;
- фінансові активи в іноземній валюті.

б) високоліквідні активи. Вони характеризують групу активів підприємства, яка швидко може бути конверсована у грошову форму (як правило, у строк до одного місяця) без відчутних втрат своєї ринкової вартості з метою своєчасного забезпечення платежів за поточними фінансовими зобов'язаннями. До високоліквідних активів підприємства належать: короткострокові фінансові вкладення; короткострокова дебіторська заборгованість;

в) середньоліквідні активи. До цього виду відносяться активи, які можуть бути перетворені на грошову форму без відчутних втрат своєї поточної ринкової

вартості в строк від одного до шести місяців. До середньоліквідних активів підприємства зазвичай відносять:

- всі форми дебіторської заборгованості, крім короткострокової та безнадійної;
- запаси готової продукції, що призначена для реалізації.

г) слаболіквідні активи. До них відносяться активи підприємства, які можуть бути конверсовані у грошову форму без втрат своєї поточної ринкової вартості лише після закінчення значного періоду часу (від півроку та вище) У сучасній практиці фінансового менеджменту до цієї групи активів підприємства відносять: запаси сировини та напівфабрикатів; запаси малоцінних і швидкозношуваних предметів; активи у формі незавершеного виробництва; основні засоби; незавершені капіталовкладення; обладнання, призначене для монтажу; нематеріальні активи; довгострокові фінансові вкладення;

д) неліквідні активи До цієї групи входять види активів підприємства, які самостійно не можуть бути реалізовані (вони можуть продаватися лише у складі цілісного майнового комплексу). До таких активів належать:

- безнадійна дебіторська заборгованість;
- витрати майбутніх періодів;
- поточні збитки та збитки за минулі роки.

Отже, управління активами відіграє важливу роль в господарській діяльності підприємства, оскільки від прийняття ефективних управлінських рішень керівництва залежить його подальша діяльність та конкурентоспроможність. Процес управління активами підприємства ускладнюється частою зміною умов, в яких воно функціонує, необхідністю оперативного прийняття рішень. Нестабільність податкового законодавства, наслідки фінансової кризи, низька платіжна дисципліна зумовлюють істотну недостатність оборотного капіталу на підприємствах, що в багатьох випадках може призвести до їх банкрутства. Особливості складу і структури активів передбачають також специфіку формування капіталу. Капітал підприємств завжди пов’язаний з їх виробничо-господарською діяльністю, що обумовлено

особливостями його діяльності, та безпосередньо залежить від сфери здійснення підприємництва, специфіки організації виробничо-господарської структури, тощо.

1.3. Методичні аспекти управління майном підприємства

Збереження та ефективність використання майна мають пріоритетне значення для забезпечення безперервного процесу суспільного відтворення, стійкого фінансового стану підприємств, нагромадження національного багатства країни. Проте більшість розробок у сфері управління майном організації не пропонує комплексних методик, а потрібне коригування інформації відповідно до змін у нормативному регулюванні порядку відображення активів у фінансовій звітності.

Основна класифікація активів, що приймається до уваги під час управління майном підприємства – поділ активів на необоротні та оборотні. Вона визначається тривалістю циклу їх використання у процесі виробництва. Активи, котрі приносять вигоду організації протягом тривалого періоду (якщо він перевищує 12 місяців), відносять до необоротних або іммобілізованих активів. Активи, які функціонують протягом звичайного операційного циклу (12 місяців), називаються оборотними (мобільними, поточними).

За визначенням Г.В. Савицької мета аналізу майнового стану підприємства полягає в оцінці тенденцій зміни складу, структури та динаміки активів, розроблення організаційно-економічних механізмів підвищення якості їх використання [31]. Виходячи з цього, під час аналізу вирішуються такі завдання:

- аналіз структури та динаміки основних та оборотних активів;
- розрахунок коефіцієнтів, що характеризують рух та технічний стан основних засобів, оцінка ефективності їхнього використання;
- оцінка використання оборотних коштів;
- аналіз складу та руху дебіторської заборгованості; оцінка використання матеріальних оборотних активів; оцінка грошового потоку та оборотності грошових коштів;
- факторний аналіз рентабельності активів;

- встановлення резервів підвищення ефективності використання майна підприємства.

Як способи і прийоми дослідження в процесі аналізу використовується побудова аналітичного балансу-нетто, вертикальний, горизонтальний і факторний аналіз, аналіз коефіцієнтів.

Необоротні активи є найменш мобільною, проте важливою частиною майна підприємства.

Головними перевагами необоротних активів (порівняно з оборотними) є:

- менший ризик впливу інфляційних процесів;
- тривалий період експлуатації;
- здатність давати прибуток у разі нестабільної господарської діяльності;
- можливості збільшення інтенсивності використання у виробничому процесі.

Недоліки використання необоротних активів:

- неможливість швидкої зміни структури;
- низький рівень маневреності;
- низький рівень ліквідності і, як наслідок, неспроможність забезпечити потік;
- платежі за погіршення платоспроможності підприємства.

До необоротних активів належать: нематеріальні активи, незавершені капітальні інвестиції, основні засоби, інвестиційна нерухомість, довгострокові біологічні активи, довгострокові фінансові інвестиції, інші фінансові інвестиції, довгострокова дебіторська заборгованість, відстрочені податкові активи, інші необоротні активи.

Аналіз динаміки складу та структури необоротних активів проводиться за даними розділу I бухгалтерського балансу, більш докладний аналіз нематеріальних активів, основних засобів та фінансових вкладень – на основі відповідних розділів пояснень до бухгалтерського балансу та звіту про фінансові

результати. Об'єктами аналізу основних засобів виступають показники їх складу, структури, стану та ефективності використання.

Коефіцієнт оновлення основних коштів (Кон)

$$\text{Кон} = \frac{\text{Воз}}{\text{Пвоз}}, \tag{1.1}$$

де Воз – вартість нововведених основних засобів за аналізований період, тис. грн.;

Пвоз – вартість основних засобів на кінець того ж періоду, тис. грн.

Даний показник відображає, яку частину наявних на кінець аналізованого періоду основних коштів становлять нові кошти. Бажаною є тенденція збільшення коефіцієнта за аналізований період порівняно з базисним періодом.

Коефіцієнт вибуття основних засобів (Квиб)

$$\text{Квиб} = \frac{\text{Ввиб}}{\text{Пвоз}}, \tag{1.2}$$

де Ввиб – вартість основних коштів за аналізований період, тис. грн.;

Пвоз – вартість основних засобів початку того ж періоду, тис. грн.

Показує, яка частина основних засобів у аналізованому періоді вибула для підприємства з різноманітних причин (непридатність, знос, продаж тощо.)

Коефіцієнт зносу основних засобів (Кзн)

$$\text{Кзн} = \frac{\text{Снз}}{\text{Пв}}, \tag{1.3}$$

де Снз – сума нарахованого зносу основних засобів за весь період їх експлуатації на початок (кінець) року, тис. грн.;

Пв – первісна вартість основних коштів за той же період, тис. грн.

Коефіцієнт зносу основних засобів показує, яка частина вартості основних засобів перенесена на готову продукцію. Рівень спрацювання вважають високим,

якщо цей коефіцієнт > 0,5. Чим менше значення показника, тим кращий технічний стан основних засобів.

Коефіцієнт придатності (Кп)

$$Кп = \frac{(Пв - Снз)}{Пв}, \quad (1.4)$$

де Снз – сума нарахованого зносу основних засобів за весь період їх експлуатації на початок (кінець) року, тис. грн.;

Пв – первісна вартість основних коштів за той же період, тис. грн.

Кп = 1 - Кзн

Показує, яка частина основних засобів придатна для експлуатації, тобто не списана на витрати діяльності. Чим більше значення показника, тим кращий технічний стан основних засобів.

Використання основних засобів характеризується наступними показниками інтенсивності та ефективності використання: фондовіддача, фондоємність, рентабельність, відносна економія коштів та ін.

Показники фондовіддачі і рентабельності основних засобів дозволяють оцінити дві сторони економічної ефективності їх використання – кількісну та якісну. Однак в процесі порівняльної оцінки ефективності використання основних засобів двох і більше підприємств/періодів виникають труднощі через те, що кожен з показників може підвищуватися або знижуватися на підприємстві за один і той самий проміжок часу. Розрахунок інтегральних показників дає можливість усунути цей недолік.

Перший комплексний (інтегральний) показник ефективності використання основних засобів ($ФЕ^1$).

$$ФЕ^1 = \sqrt{ФВ * ФР}, \quad (1.5)$$

де ФВ – фондовіддача основних засобів;

ФР – рентабельність основних засобів.

Показник відображає умовний середній економічний ефект у вигляді виручки від реалізації та прибутку, який припадає на кожну гривню витрат, які вкладені в основні засоби.

Для розрахунку другого інтегрального показника ефективності використання основних засобів ($ФЕ^2$) використовується формула:

$$ФЕ^2 = \sqrt[3]{ФВ * ФР * ФТ}, \quad (1.6)$$

де ФВ – фондовіддача основних засобів;

ФР – рентабельність основних засобів;

ФТ – рівень ефективності використання основних засобів при здійсненні трудової діяльності.

Розрахунком аналогічних показників оцінюється використання нематеріальних активів.

Використання оборотних активів пов’язане з забезпеченням господарського (виробничого) процесу протягом одного виробничого циклу. У цьому їхня ключова відмінність від необоротних активів. У бухгалтерському обліку до таких активів належать засоби, які споживають або реалізують протягом одного операційного циклу чи протягом року. Оборотними активами підприємства є сировина, матеріали, комплектувальні вироби, паливо, малоцінні та швидкозношувані предмети, готова продукція, цінні папери, грошові кошти тощо. Такі активи як дебіторська заборгованість, незавершене виробництво, витрати майбутніх періоді є особливими оборотними активами, які певною мірою відображають недосконаліть, незавершеність та неперервність виробничого процесу. Для оборотних активів підприємства характерні такі ознаки:

1) вони мають бути заздалегідь вкладені, тобто авансовані до отримання виторгу від реалізації продукції;

2) як ліквідні ресурси, повинні постійно поновлюватися в господарському обігу;

3) абсолютна потреба в оборотних активах залежить від обсягу господарської діяльності, умов постачання і збуту, податкової системи тощо.

У ході управління оборотними активами важливо враховувати їхні особливості (переваги та недоліки) порівняно з необоротними активами. До основних переваг належать:

- можливість швидкої зміни форми оборотних активів;
- вища ліквідність;
- перебування частини оборотних активів у вигляді готових засобів платежу;
- можливість скорочення загальної потреби завдяки збільшенню швидкості обігу.

Недоліками оборотних активів варто вважати:

- можливе інфляційне знецінення вільних грошових коштів;
- додаткові витрати на придбання;
- витрати на утримання оборотних активів;
- вищий рівень фінансових ризиків (спеціалізація запасів, особливо комплектувальних виробів).

Управління оборотними активами підприємства пов’язане з особливостями формування його операційного циклу. Операційний цикл – період повного обороту всієї суми оборотних активів, у процесі якого відбувається зміна їхніх окремих видів. Він характеризує проміжок часу між придбанням виробничих запасів і отриманням грошових коштів від реалізації продукції.

Важливою характеристикою операційного циклу є його тривалість. Вона охоплює період від моменту вкладення підприємством грошових коштів на придбання вхідних запасів матеріальних оборотних активів до надходження коштів від дебіторів за реалізовану їм продукцію. Тривалість операційного циклу обчислюють за формулою:

$$\text{Тоц} = \text{ТОсм} + \text{ТОгп} + \text{ТОдз}\,, \qquad (1.7)$$

де ТОсм – тривалість обороту запасів сировини, матеріалів та інших матеріальних факторів виробництва у складі оборотних активів, дні;

ТОгп –тривалість обороту запасів готової продукції, дні;

ТОдз – тривалість інкасації поточної дебіторської заборгованості, дні.

У процесі управління оборотними активами в межах операційного циклу виділяють дві його складові: виробничий цикл і фінансовий цикл.

Виробничий цикл підприємства характеризує період повного обороту матеріальних елементів оборотних активів, починаючи з надходження сировини, матеріалів і напівфабрикатів та закінчуючи моментом відвантаження виготовленої з них готової продукції покупцям. Тривалість виробничого циклу (Твц) визначають за формулою:

$$\text{Твц} = \text{ТОсм} + \text{ТОнв} + \text{ТОгп}, \tag{1.8}$$

де ТОнв – тривалість обороту середнього обсягу незавершеного виробництва, дні.

Фінансовий цикл (цикл грошового обороту) підприємства – період між початком оплати постачальникам за отриману від них сировину, матеріали (погашенням кредиторської заборгованості) і початком надходження грошових коштів від покупців за продукцію (погашення дебіторської заборгованості).

Тривалість фінансового циклу (Тфц) обчислюють за допомогою формули:

$$\text{Тфц} = \text{Твц} + \text{ТОдз} + \text{ТОкз}, \tag{1.9}$$

де ТОкз – середня тривалість обороту поточної кредиторської заборгованості.

За даними ф. 1 «Баланс» (звіт про фінансовий стан), ф. 2 «Звіт про фінансові результати» (звіт про сукупні доходи) з метою оцінки стану та ефективності використання оборотних коштів підприємства визначаються й аналізуються такі показники оборотності оборотних коштів:

Показником, який використовують для вимірювання ефективності використання оборотних коштів є – коефіцієнт обертання. Формула, за якою його розраховують, виглядає наступним чином:[4, с.64]

$$К_{об} = \frac{Р}{ОК} \quad (1.10)$$

де Р – обсяг реалізованої продукції у грн

ОК – середні залишки нормованих оборотних коштів у грн

Цей показник характеризує кількість оборотних коштів за звітний період. Чим більше оборотів здійснюють оборотні кошти, тим краще вони використовуються.

Наступним показником можна назвати коефіцієнт завантаження. Він визначається за наступною формулою:

$$К_з = \frac{С}{Р} \quad (1.11)$$

де Кз – коефіцієнт завантаження оборотних коштів, грн.,

С – середні залишки оборотних коштів, грн.,

Р – обсяг реалізованої продукції, грн.

Цей показник характеризує величину оборотних коштів на 1 гривню реалізованої продукції. Чим менше коштів припадає на одну гривню, тим краще вони використовуються.

Останнім з основних показників можна назвати коефіцієнт ефективності. Він визначається за наступною формулою:

$$К_е = \frac{П}{С} \quad (1.12)$$

де П – прибуток від реалізації продукції, грн.,

С – середні залишки оборотних коштів у грн

Цей показник характеризує те, скільки прибутку припадає на 1 гривню оборотних коштів. Чим цей показник більший, тим ефективніше використовують оборотні кошти.

В результаті прискорення обертання або залучаються нові, додаткові, активи, або вивільняються наявні.

Прискорення обертання оборотних активів дає змогу підприємству направити їх на інші потреби та обійтись без залучення додаткових фінансових ресурсів.[2, с.29]

Насамперед будь-яке підприємство для поліпшення стану своїх оборотних активів має звернути увагу на технологічну та наукову складову. Це може забезпечити економію ресурсів, здешевлення виробництва і зростання якості продукції та ін.

Висновки, які можна зробити на основі показників обертання – це наближення до розуміння одного із основних законів економіки, що формує вислів «час – це гроші». Реалізацію цього зв'язку можна прослідкувати в наступних викладках:

– однакового збільшення реалізації можна досягнути або збільшивши величину оборотних коштів, або збільшивши швидкість обігу оборотних коштів за незмінного їх обсягу;

– за своїм економічним результатом економія часу рівноцінна економії грошей: зниження періоду обороту дозволяє без шкоди для обсягу реалізації відмовитися від частки оборотних коштів, або за незмінної величини збільшити обсяг реалізації;

– недостатній обсяг оборотних коштів може бути певним чином компенсований часом: необхідно примусити оборотні кошти обертатися швидше, скорочуючи періоди постачань сировини, виготовленої продукції, реалізації готових товарів;

– будь-яке гальмування кількості оборотів оборотних коштів примушує розплачуватися за це грошима. Для недопущення зниження обсягів реалізації підприємство вимушене збільшувати обсяги оборотних коштів (саме на це

зазвичай спрямовується затримана заробітна плата, саме це заважає її своєчасній виплаті).

Висновки до розділу 1

Категорія «майно підприємства», трактується як комплексне поняття, що характеризує процес обертання капіталу на підприємстві. Активи підприємства є суміжним поняттям терміну майно підприємства і його доцільно трактувати по-перше, як кошти, вкладені в активи; по-друге - майнові цінності, що обслуговують виробничо-господарську діяльність, які здійснюють обертання і свою вартість повністю переносять на вартість створюваного продукту. Об’єднано класифікаційні ознаки стосовно елементів необоротного і оборотного капіталу і запропоновано використання комплексної її версії.

Оскільки майно є складовою загального капіталу підприємства було досліджено значення необоротного і оборотного капіталу для досягнення високого рівня рентабельності капіталу підприємства. Управління майном підприємства має на меті створення ефективної інформаційної системи для внутрішнього управління фінансовими ресурсами підприємства та забезпечення динаміки зростання рентабельності капіталу.

Система управління майном є сукупністю узгоджених між собою принципів, задач, елементів і методів, які регулюють процес розробки та реалізації управлінських рішень щодо регулювання (планування, облік, контроль, адміністрування, бюджетування та ін.) руху необоротного і оборотного капіталу в заданих параметрах. Структура системи управління майном – це упорядкована сукупність взаємопов'язаних елементів зі стійкими зв'язками, що і забезпечує їхнє функціонування і розвиток як системи.

Для визначення ефективності використання майна на підприємстві визначено систему показників результативності використання необоротного і оборотного капіталу підприємства.

РОЗДІЛ 2
ОЦІНКА ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ МАЙНОМ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Основні дані щодо діяльності підприємства та випуску продукції

«Яготинський маслозавод» є одним із найбільших національних виробників молочної продукції.

Історія Яготинського маслозаводу починається з червня 1956 року. Він був створений як підприємство з переробки молока та вершків. У лютому 1994 року об'єднання шляхом корпоратизації перетворене у відкрите акціонерне товариство «Яготинський маслозавод». Змінами до Статуту товариства, внесеними рішенням загальних зборів акціонерів 2011 року (протокол № 1 від 04.04.2014), було змінене найменування товариства на «публічне акціонерне товариство». Наразі акціонерами товариства є фізичні та юридичні особи, які набули право власності на акції товариства у процесі приватизації, на вторинному ринку цінних паперів, а також у порядку спадкування громадян, правонаступництва юридичних осіб та у інших випадках, передбачених чинним законодавством. Держава акціями товариства не володіє.

12 квітня 2017 року черговими Загальними зборами акціонерів ПАТ «Яготинський маслозавод» Протокол №1 прийнято рішення про припинення Публічного акціонерного товариства «Яготинський маслозавод» шляхом перетворення в Товариство з додатковою відповідальністю «Яготинський маслозавод». Затверджено план, порядок та умови здійснення перетворення Публічного акціонерного товариства «Яготинський маслозавод» в Товариство з додатковою відповідальністю «Яготинський маслозавод». Затверджено порядок та умови обміну акцій на частки в статутному капіталі Товариства-правонаступника. Призначено комісію з припинення (перетворення) Публічного акціонерного товариства «Яготинський маслозавод».

8 грудня 2017 року відбулись установчі збори учасників Товариства з додатковою відповідальністю «Яготинський маслозавод» Про створення Товариства з додатковою відповідальністю «Яготинський маслозавод», яке є повним правонаступником Публічного акціонерного товариства «Яготинський маслозавод», визначення його місцезнаходження та забезпечення його статутного капіталу. Про затвердження Статуту Товариства з додатковою відповідальністю «Яготинський маслозавод».

17 квітня 2018 року відбулась зміна організаційно-правової форми підприємства: припинена державна реєстрація Публічного акціонерного товариства «Яготинський маслозавод» (скорочено ПАТ «Яготинський маслозавод»), та зареєстровано Товариство з додатковою відповідальністю «Яготинський маслозавод» (скорочено ТДВ «Яготинський маслозавод»). Державна реєстрація проведена 17.04.2018 року реєстраційний №13511450000003802.

Вищим органом управління ТДВ «Яготинський маслозавод» є Загальні збори учасників.

Злиття, приєднання, поділ, виділення, перетворення протягом 2020 року не відбувалось.

Основні види діяльності: - Перероблення молока, виробництво масла та сиру (КВЕД 10.51).

Обсяг виробництва забезпечено за рахунок випуску продукції такої номенклатури: сирнотворожна продукція; масло вершкове; молоко питне; кисломолочна продукція в асортименті.

З моменту заснування підприємства продукція Яготинського маслозаводу високо оцінюється на загальнодержавному рівні, має багато нагород і дипломів.

Організаційна структура товариства затверджена рішенням Наглядової ради Товариства від 30.09.20 року.

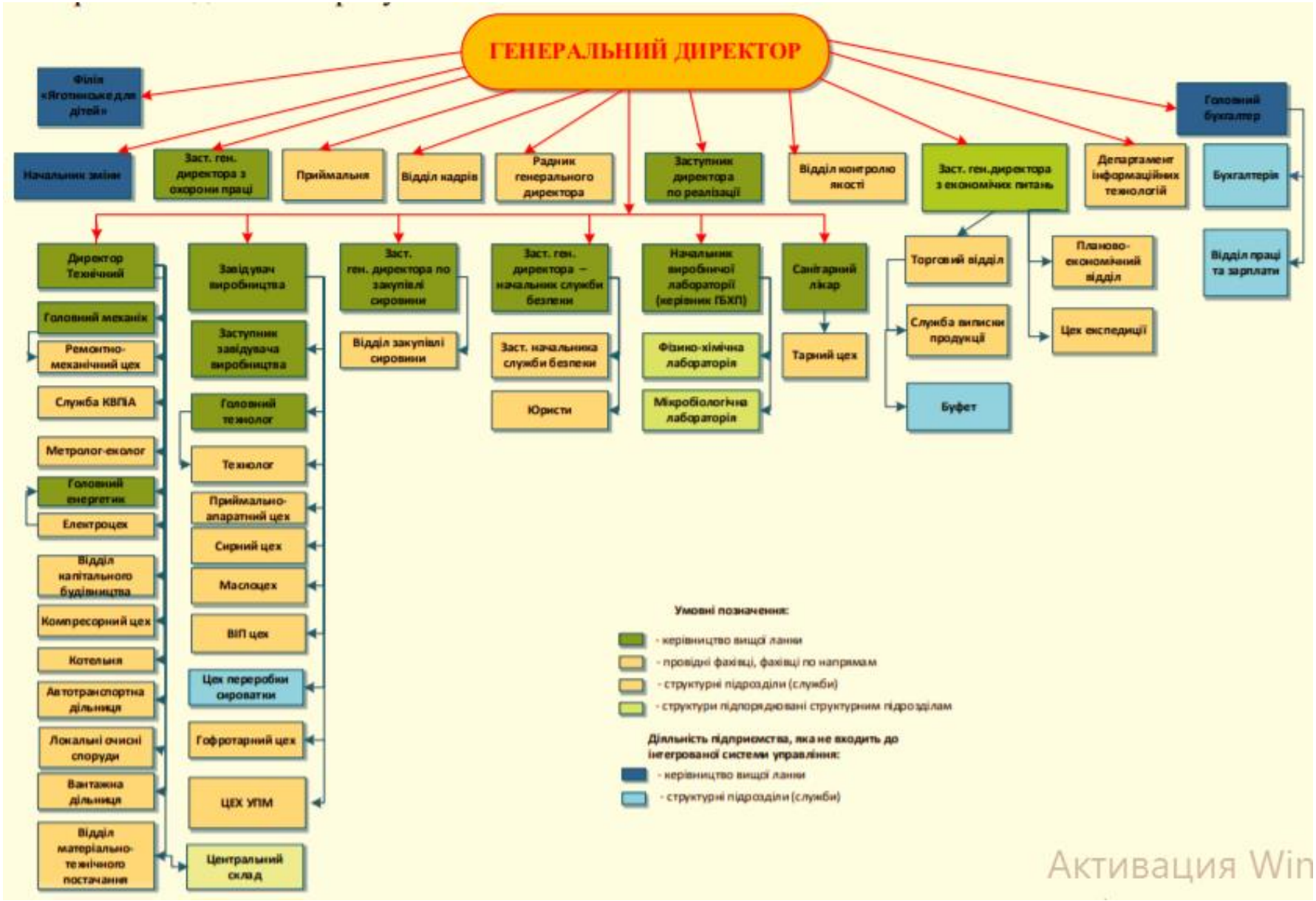

Рис. 1.1. Організаційна структура ТДВ «Яготинський маслозавод» 2020 р.

ТДВ «Яготинський маслозавод» входить до складу групи компаній «Молочний альянс» (місцезнаходження: 01011, м. Київ, вул. Лєскова, буд. 9). АТ «Молочний альянс» – компанія з централізованою структурою управління фінансами, закупівлями, маркетингом, виробництвом, логістикою та продажами. До складу Групи входять підприємства з виробництва сирів, цільномолочної та кисломолочної продукції, підприємства зі збору та обробки молока та молочної продукції, а також компанії, які здійснюють реалізаці. продукції в Україні та за кордоном. ТДВ «Яготинський маслозавод» входить до складу групи компаній «Молочний альянс» з 2006 року.

Середньооблікова кількість працівників ТДВ «Яготинський маслозавод» складає 918 осіб. З них жінок на керівних посадах - 73 особи, що становить 8,6%.

Матеріальна мотивація трудової діяльності працівників здійснюється на підставі «Положення по розподілу премії між підрозділами та окремими працівниками». Безперервно створюються сприятливі умови праці працівників як на виробництві, так і у допоміжних дільницях та службах. Персонал підприємства має можливість просування по службі і знання перспектив свого кар'єрного росту. Працівникам зі шкідливими умовами праці надаються додаткові дні відпочинку різної тривалості та встановлено доплати до тарифних ставок. Всі ці фактори позитивно впливають на роботу підприємства, сприяють зниженню плинності кадрів і формують стабільний трудовий колектив.

На ТДВ «Яготинський маслозавод» 226 працівників мають вищу освіту, 218 працівників – середню спеціальну. 4 працівники поєднували роботу на підприємстві і заочне навчання у вищих навчальних закладах. 19 осіб пройшло підвищення кваліфікації безпосередньо на виробництві, 24 особи – зовнішнє навчання. 5 працівники навчалося в Учбовому комбінаті «Славутич», 40 осіб – в навчальному центрі «Теплобуд Компані».

ТДВ «Яготинський маслозавод» чітко дотримується вимог законодавства про працю в Україні, зокрема, ст. 2-1 КЗпП України, Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків».

Жінкам і чоловікам забезпечуються рівні права та можливості у працевлаштуванні, просуванні по роботі, підвищенні кваліфікації та перепідготовці.

- створено умови праці, які дозволяють жінкам і чоловікам здійснювати трудову діяльність на рівній основі;
- забезпечено жінкам і чоловікам можливість суміщати трудову діяльність із сімейними обов'язками;
- здійснюється рівна оплата праці жінок і чоловіків при однаковій кваліфікації та однакових умовах праці;
- вживаються заходи щодо створення безпечних для життя і здоров'я умов праці.
- особлива увага приділяється на підприємстві праці осіб з інвалідністю, соціально незахищених верств населення.

На підприємстві створена служба з охорони праці, в яку входять заступник генерального директора з охорони праці, начальники цехів та структурних підрозділів, відповідальні за охорону праці у своїх цехах та структурних підрозділах.

На підприємстві діє система управління охороною праці. Відповідальні за охорону праці керівники структурних підрозділів у своїй роботі керуються внутрішніми нормативними документами:

1) положенням про систему управління охороною праці;
2) положенням про службу охорони праці;
3) положенням про комісію з охорони праці;
4) контроль за станом охорони праці;
5) положенням про розробку інструкцій з охорони праці;
6) положенням про навчання, інструктаж та перевірку знань працівників з питань охорони праці;
7) положенням про атестацію робочих місць;
8) положенням про роботи підвищеної небезпеки;
9) організація проведення робіт в електроустановках споживачів;

10) положенням про нагляд за будівлями та спорудами;

11) організація проведення газонебезпечних робіт;

12) організація проведення робіт на вибухопожежонебезпечних об’єктах;

13) положенням про проведення медоглядів працівників;

14) контроль за станом пожежної безпеки; та інші документи.

Кожен виробничий підрозділ в повному об’ємі забезпечений інструкціями з охорони праці, засобами індивідуального та колективного захисту, мед аптечками, вогнегасниками, спецодягом, спецвзуттям, санітарним одягом. Всі працівники підприємства проходять вступний, первинний та повторні інструктажі з охорони праці, пожежної безпеці, виробничої санітарії з підписами в журналах інструктажів.

Всі головні спеціалісти періодично 1 раз на 3 роки проходять навчання з охорони праці в навчальному комбінаті.

Щорічно працівники, задіяні на роботах підвищеної небезпеки, проходять навчання та перевірку знань з охорони праці. Кожні 2 роки цим працівникам за рахунок коштів підприємства проводять спеціальний медогляд.

Один раз на 5 років проводиться атестація кожного робочого місця.

По результатах атестації робочих місць працівникам видається спецхарчування (молоко) , проводяться доплати та надаються додаткові відпустки.

У відповідності до висновків атестаційної комісії у цехах і дільницях проводяться роботи по усуненню шкідливих умов праці, а саме: всі цехи обладнані вентиляцією, кондиціонерами. Обладнання, що спричиняє великий шум, замінюється на безшумне. В кожному виробничому підрозділі є побутові кімнати , в яких є шафи для спецодягу, душові кімнати, кімнати для приймання їжі з мікрохвильовими печами, чайниками, холодильниками.

На сьогодні Яготинський маслозавод випускає 36 видів молочної продукції під ТМ «Яготинське»: масло, молоко, сметану, кефір, ряжанку, термостатну молочну продукцію, м'які і кисломолочні сири, йогурти, ноу-хау підприємства –

питну закваску з наповнювачами та без них, а також новинки: функціональний кисломолочний продукт Геролакт, Какао на молоці, Велике молоко та кефір.

Візитівкою заводу вже багато років вважається вершкове масло ТМ «Яготинське», яке за майже 60-річну історію свого існування отримало безліч нагород, високу репутацію та любов українців. Гордістю підприємства також є унікальний кисломолочний продукт – закваска «Яготинська» з підвищеним вмістом спеціально підібраних корисних молочнокислих бактерій, які забезпечують продукту м’який приємний смак і виняткову користь для організму. Яготинський маслозавод першим розробив і налагодив випуск готових до вживання заквасок, створивши нову товарну категорію на українському молочному ринку. Про стрімкий розвиток категорії заквасок свідчить постійне зростання обсягів виробництва та реалізації цього продукту на підприємстві (з 300 до 30 000 літрів на добу за десять років існування закваски).

Виробництво нових асортиментних позицій під ТМ «Яготинське», таких як: сир «Домашній», термостатна продукція (простокваша, ряжанка, сметана з печі), Геролакт і Какао, стало можливим завдяки установці нового обладнання на підприємстві. У цеху кисломолочної продукції відбулася реконструкція технологічних ліній із вводом в експлуатацію 17 ємностей загальним об'ємом 92 м3 для приготування різних видів кисломолочної продукції, двох установок для пастеризації та охолодження з виробничою потужністю 10 000 та 5 000 літрів на годину, фасувальних автоматів і ємностей для ферментації.

Нове обладнання працює в автоматичному і напівавтоматичному режимі, забезпечуючи також приготування йогурту, ряжанки, кефіру, пряженого і пастеризованого молока.

2.2. Комплексна оцінка фінансового стану ТДВ «Яготинський маслозавод»

Фінансовий стан – це найважливіша характеристика економічної діяльності підприємства у зовнішньому середовищі. Він визначає конкурентоспроможність

підприємства, його потенціал у діловому співробітництві, оцінює, якою мірою економічні інтереси самого підприємства та його партнерів можуть бути досягнуті. Тому можна вважати, що основне завдання аналізу фінансового стану – показати стан підприємства для внутрішніх та зовнішніх споживачів, кількість яких при розвитку ринкових відносин значно зростає.

Фінансова стійкість вважається однією з найважливіших груп показників стабільності підприємства. Про фінансову стійкість можна говорити, якщо рівень доходів організації перевищує рівень її витрат. Якщо підприємство може вільно розпоряджатися своїми коштами, ефективно їх використовувати, якщо воно має налагоджений механізм постійного виробництва та продажу товарів, можна вважати таке підприємство фінансово стійким.

Оцінювати фінансове становище підприємства можна як і довгостроковій перспективі, так і у короткостроковій. Для короткострокової перспективи пріоритетними для оцінки характеристиками будуть мобільність підприємства та його платоспроможність. Для довгострокової перспективи важливіша фінансова стійкість підприємства.

Фінансова стійкість – це здатність підприємства підтримувати своє існування та безперебійну роботу завдяки наявності певних вільних коштів та збалансованості фінансових потоків. Крім виробництва певної продукції або надання послуг, до діяльності підприємства слід зарахувати також обслуговування отриманих кредитів. Фінансова стійкість підприємства означає, що воно буде платоспроможним протягом тривалого часу.

Фінансову стійкість оцінюють, спираючись на абсолютні та відносні показники.

Абсолютні показники – стан фінансових запасів, а також джерела, що їх покривають.

Проведемо аналіз абсолютних показників фінансової стійкості та відобразимо їх у табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Аналіз абсолютних показників фінансової стійкості ТДВ «Яготинський маслозавод», 2017-2020 рр.

Найменування показника	Абсолютна величина по роках, тис. грн.				Абсолютне відхилення по роках, тис. грн.				Відносне відхилення по роках, %			
	2017	2018	2019	2020	2018/ 2017	2019/ 2018	2020/ 2019	2020/ 2017	2018/ 2017	2019/ 2018	2020/ 2019	2020/ 2017
1. Власний капітал	400983	454715	528350	592784	53732	73635	64434	191801	113,40	116,19	112,20	9,06
2. Необоротні активи	294181	366209	400715	521959	72028	34506	121244	227778	124,48	109,42	130,26	13,80
3. Власні обігові кошти (р.1 – р.2)	106802	88506	127635	70825	-18296	39129	-56810	-35977	82,87	144,21	55,49	-25,83
4. Довгострокові зобов’язання	201670	163493	219143	201451	-38177	55650	-17692	-219	81,07	134,04	91,93	-18,95
5. Наявність власних і довгострокових джерел покриття запасів (р.3 + р.4)	308472	251999	346778	272276	-56473	94779	-74502	-36196	81,69	137,61	78,52	-20,74
6. Короткострокові кредити та позики	358304	599742	609615	755170	241438	9873	145555	396866	167,38	101,65	123,88	31,97
7. Зальний обсяг основних джерел покриття запасів (р.5 + р.6)	400983	454715	528350	592784	53732	73635	64434	191801	113,40	116,19	112,20	9,06
8. Запаси	122105	111350	106923	166210	-10755	-4427	59287	44105	91,19	96,02	155,45	-6,47
9. Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів (р.3 – р.8)	-15303	-22844	20712	-95385	-7541	43556	-116097	-80082	149,28	-90,67	-460,53	7,91
10. Надлишок (+) або нестача (-) власних коштів і довгострокових зобов’язань (р.5 – р.8)	186367	140649	239855	106066	-45718	99206	-133789	-80301	75,47	170,53	44,22	-43,10
11. Надлишок (+) або нестача (-) основних джерел покриття запасів (р.7 – р.8)	278878	343365	421427	426574	64487	78062	5147	147696	123,12	122,73	101,22	15,12
12. Запас стійкості фінансового стану, днів (р.11 : Виручка від реалізації продукції * 360)	37,1	38,6	48,0	48	2	9	0	11	104,07	124,33	101,03	3,11
13. Надлишок (+) або нестача (-) коштів на 1 грн. запасів (р.11 : р.8), коп.	2,28	3,08	3,94	2,57	1	1	-1	0	135,02	127,82	65,12	31,16

Проведений аналіз у табл. 2.1 дає можливість зробити наступні висновки.

Результати аналізу фінансової стійкості підприємства за абсолютними показниками джерел фінансування запасів складені за даними балансу та була використана форма статистичної звітності «Звіт про фінансові результати» у якій наводяться дані про результати діяльності підприємства.

Відносна простота цієї методики робить її доступною для використання як у зовнішньому, так і внутрішньому аналізі фінансового стану підприємства. Однак відомо, що чим простіший інструмент для вимірювання, тим менша його точність. У цьому полягає основний недолік розглянутої методики. її застосування, як правило, обмежується експрес-аналізом, який проводиться для попередньої оцінки фінансової стійкості підприємства.

За проведеним аналізом можна зробити висновок про те, що всі значення абсолютних показників фінансової стійкості здебільшого зменшувались, а не зростали, що може свідчити про передкризовий стан підприємства.

Підприємство володіє власними оборотними коштами, проте за 2017-2020 рр. даний показник скорочується і на кінець 2020 р. становить 70825 тис. грн., що є негативною тенденцією.

Надлишок або нестача основних джерел покриття запасів – це важливий показник фінансування підприємства. Можемо судити про зростання даного показника із 278878 тис. грн. у 2017 р. до 426574 тис. грн. у 2020 р., що є позитивною динамікою.

Проаналізуємо відносні показники фінансової стійкості ТДВ «Яготинський маслозавод» та внесемо дані до табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Аналіз відносних показників фінансової стійкості , 2017- 2020 рр.

Показник	2017	2018	2019	2020	Абсолютне відхилення				Реком. значення
					2018/ 2017	2019/ 2018	2020/ 2019	2020/ 2017	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами	0,16	0,10	0,13	0,07	-0,06	0,03	-0,06	-0,09	>0,5

Продовження табл. 2.2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	0,00	0,15	0,26	0,27	0,15	0,11	0,01	0,27	Збільшення
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	0,00	0,33	0,22	0,28	0,33	-0,11	0,06	0,28	Зменшення
Коефіцієнт мобільності	2,27	2,33	2,39	1,97	0,06	0,06	-0,42	-0,30	>0,5
Індекс постійного активу	0,73	0,81	0,76	0,88	0,07	-0,05	0,12	0,15	Зменшення
Коефіцієнт фінансової незалежності	0,42	0,37	0,39	0,38	-0,04	0,02	-0,01	-0,03	>0,5
Коефіцієнт фінансової залежності	2,40	2,68	2,57	2,61	0,28	-0,11	0,05	0,22	<2,0
Коефіцієнт фінансового ризику	1,40	1,40	1,57	1,61	0,00	0,17	0,05	0,22	<0,2
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,58	0,63	0,61	0,62	0,04	-0,02	0,01	0,03	<1,0
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,72	0,72	0,64	0,62	0,00	-0,08	-0,02	-0,10	>1,0

Коефіцієнт фінансового ризику (табл. 2.2) характеризує структуру фінансових ресурсів підприємства. Розраховується як частка при діленні суми позикових коштів на суму власного капіталу. Максимально допустиме значення цього показника становить 1 (що передбачає рівність позикових та власних кошти). Даний показник має позитивну динаміку та збільшується за 2017-2020 рр. на 0,22 п.п.

Коефіцієнт незалежності (коефіцієнт концентрації власного капіталу) характеризує частку коштів, вкладених власниками підприємства у загальну вартість майна.

Мінімальне значення коефіцієнта незалежності орієнтовно оцінюється на рівні 0,5, що передбачає забезпеченість позикових коштів власними, тобто, реалізувавши майно, сформоване з різних джерел, підприємство зможе погасити зобов'язання. Значення даного показника має негативну динаміку у 2017-2020 рр. і становить менше 0,5, наприклад у 2017 р. – 0,42, а в 2020 р. – 0,38, що свідчить про скорочення власних коштів вкладених власниками у розвиток підприємства.

Коефіцієнт маневреності власних коштів характеризує ступінь мобільності використання власного капіталу. Коефіцієнт маневреності показує частку власних коштів, вкладених у оборотні активи. Чітких рекомендацій у значенні цього коефіцієнта немає, але вважається, що його значення має бути не менше 0,2, що дозволить забезпечити достатню гнучкість у використанні власного капіталу. Для оцінки коефіцієнта маневреності необхідно порівняти його значення із рівнем минулих періодів, середньогалузевим значенням або рівнем у найближчих конкурентів. За даним показником прослідковується позитивна динаміка у 2017-2020 рр. зростання на 0,27 п.п., що свідчить про ефективне вкладання власних оборотних коштів.

Коефіцієнт концентрації позикового капіталу характеризує частку позикових ресурсів у пасиві балансу та визначається як співвідношення позикового капіталу до валюти балансу. Так, даний відповідає нормативному значенню і становить менше 1, проте є доволі значним, що свідчить про певну залежність підприємства від кредиторів.

Підприємство вважається ліквідним, якщо може погасити свою короткострокову кредиторську заборгованість за допомогою реалізації оборотних активів.

Підприємство може бути ліквідним більшою чи меншою мірою, тому що оборотні активи включають різнорідні їх види, де є легкореалізовані, наприклад, готівка, дебіторська заборгованість, поточні інвестиції та важкореалізовані активи, до яких варто віднести основні засоби, нематеріальні активи, довгострокові фінансові інвестиції, тощо.

За рівнем ліквідності оборотні активи можна умовно поділити кілька груп.

В економічному аналізі застосовується система фінансових коефіцієнтів, що виражають ліквідність підприємства.

Проведемо аналіз показників ліквідності ТДВ «Яготинський маслозавод» за 2017-2020 рр. та відобразимо результати аналізу у табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Аналіз показників ліквідності ТДВ «Яготинський маслозавод», 2017-2020 рр.

Найменування показника	Норматив	2017	2018	2019	2020	Абсолютне відхилення			
						2018/ 2017	2019/ 2018	2020/ 2019	2020/ 2017
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2-0,35	0,037	0,055	0,032	0,014	0,018	-0,024	-0,018	-0,024
Коефіцієнт швидкої (проміжної, суворої) ліквідності	0,6 – 0,8	1,51	1,23	1,39	1,14	-0,28	0,16	-0,25	-0,37
Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	1,0 – 2,0	1,86	1,42	1,57	1,36	-0,44	0,15	-0,21	-0,50
Коефіцієнт ліквідності коштів у розрахунках	-	1,47	1,18	1,36	1,13	-0,29	0,18	-0,24	-0,35
Коефіцієнт ліквідності запасів	-	0,34	0,19	0,18	0,22	-0,16	-0,01	0,04	-0,12
Коефіцієнт співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості	-	0,49	0,56	0,50	0,61	0,07	-0,06	0,11	0,12
Загальний показник платоспроможності	-	0,86	0,77	0,81	0,70	-0,03	0,04	-0,11	-0,16

Коефіцієнт абсолютної ліквідності (коефіцієнт терміновості) обчислюється як відношення грошових коштів і короткострокових цінних паперів, що швидко реалізуються, до короткострокової кредиторської заборгованості. Цей показник дає уявлення, яка частина цієї заборгованості може бути погашена на дату складання балансу. Допустимими вважаються значення цього коефіцієнта не більше 0,2 – 0,35. Даний показник у досліджувані 4 роки має менші значення, 0,037-0,014 у 2017-2020 рр., відповідно. Таке значення свідчить про недостатність грошових коштів для покриття кредиторської заборгованості підприємства.

Коефіцієнт швидкої ліквідності обчислюється як відношення коштів, швидкореалізованих короткострокових цінних паперів та дебіторської заборгованості до поточних зобов’язань. Цей показник відображає ту частину короткострокових зобов'язань, яка може бути погашена не тільки за рахунок

наявних грошових коштів та цінних паперів, а також за рахунок очікуваних надходжень за відвантажену продукцію, виконані роботи або надані послуги (тобто за рахунок дебіторської заборгованості). Рекомендованим значенням цього показника є значення – 0,6-0,8. Слід пам'ятати, що обгрунтованість висновків з даного коефіцієнта значною мірою залежить від «якості» дебіторської заборгованості, тобто від термінів її виникнення і фінансового становища дебіторів. Велика питома вага сумнівної дебіторської заборгованості погіршує фінансове становище організації.

Коефіцієнт поточної ліквідності чи коефіцієнт покриття характеризує загальну забезпеченість організації оборотними засобами. Це відношення фактичної вартості всіх оборотних засобів (активів) до короткострокових зобов'язань (пасивів).

Цей показник дозволяє встановити, у якій мірі оборотні активи покривають короткострокові зобов'язання (пасиви). Значення цього показника має становити щонайменше 1-2. Динаміка даного показника на ТДВ «Яготинський маслозавод» є позитовною і коливається у межах 1,86-1,36 за досліджуваний період.

Якщо коефіцієнт поточної ліквідності наприкінці звітного періоду має значення менше двох, а коефіцієнт забезпеченості організації власними оборотними коштами наприкінці звітний період має значення менше 0,1, то структура балансу організації визнається незадовільною, а сама організація неплатоспроможною.

На поточну платоспроможність підприємства безпосередній вплив має ліквідність її оборотних активів (можливість перетворити їх у грошову форму або використовуватиме зменшення зобов'язань).

Наступним етапом є аналіз ліквідності балансу. При аналізі ліквідності балансу проводиться порівняння активів, згрупованих за рівнем їх ліквідності, із зобов'язаннями за пасивом, згрупованими за термінами їх погашення. Ліквідність балансу – це рівень покриття зобов'язань підприємства його активами, швидкість перетворення яких у гроші відповідає терміну погашення зобов'язань.

Зміна рівня ліквідності також можна оцінити за динамікою величини власних оборотних засобів фірми. Оскільки ця величина є залишком коштів після погашення всіх короткострокових зобов'язань, її зростання відповідає підвищенню рівня ліквідності.

Для оцінки ліквідності активи групуються на 4 групи за рівнем ліквідності, а пасиви групуються за рівнем терміновості погашення зобов'язань.

Основною метою аналізу ліквідності підприємства є отримання найбільш інформативних параметрів, що дають об'єктивну та точну картину фінансового стану підприємства, змін у структурі активів та пасивів у розрахунках з дебіторами та кредиторами.

Основними завданнями аналізу ліквідності є:

- своєчасна та об'єктивна діагностика фінансового стану підприємства, встановлення його «больових точок» та вивчення причин їх утворення;

- пошук резервів покращення фінансового стану підприємства, його ліквідності;

- розробка конкретних рекомендацій, щодо вкладання у активи, які матимуть більшу віддачу;

- прогнозування можливих фінансових результатів та розробка моделей фінансового стану за різноманітних варіантів використання ресурсів.

Аналіз ліквідності набуває важливого значення за умов фінансової кризи, коли можливе банкрутство підприємства та його ліквідація. Суть аналізу ліквідності балансу полягає у порівнянні коштів за активом, згрупованих за ступенем їх ліквідності та розташованих у порядку їх зменшення, із зобов'язаннями за пасивом, згрупованими за термінами їх погашення та розташованими у порядку зростання термінів. Якщо за такого порівняння частини активу дають суми, достатні на погашення зобов'язань, баланс вважається ліквідним, а підприємство платоспроможним.

Проведемо аналіз ліквідності ТДВ «Яготинський маслозавод» за 2017-2020 рр. да розмістимо дані у табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Аналіз ліквідності балансу ТДВ «Яготинський маслозавод» за 2017-2020 рр.

Актив	Сума, тис. грн.				Пасив	Сума, тис. грн.				Платіжний надлишок або нестача, тис. грн.				Відсоток покриття зобов'язань, %			
	2017	2018	2019	2020		2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019	2020
1. Найбільш ліквідні активи (А1)	13430	33152	19270	10217	1.Негайні пасиви (П1)	255932	392624	411351	514851	-242502	-359472	-392081	-504634	5,2	8,4	4,7	2,0
2.Активи, що швидко реалізуються (А2)	527270	706041	829873	849588	2. Коротко-строкові пасиви (П2)	102372	207118	198264	240319	424898	498923	631609	609269	515,1	340,9	418,6	353,5
3.Активи, що реалізуються повільно (А3)	126076	112548	107250	167641	3. Довго-строкові пасиви (П3)	201670	163493	219143	201451	-75594	-50945	-111893	-33810	62,5	68,8	48,9	83,2
4. Активи, що важко реалізуються (А4)	294181	366209	400715	521959	4. Постійні пасиви (П4)	400983	454715	528350	592784	106802	88506	127635	70825	136,3	124,2	131,9	113,6
Баланс	960957	1217950	1357108	1549405	Баланс	960957	1217950	1357108	1549405	X	X	X	X	X	X	X	X

Проведений аналіз (табл. 2.4) дає можливість зробити наступні висновки.

Аналіз ліквідності балансу характеризує зовнішній прояв фінансового становища і полягає у порівнянні коштів за активом, згрупованих за рівнем їх ліквідності та розміщених у порядку зменшення ліквідності, з зобов'язаннями за пасивом, згрупованими за термінами їх погашення та розташованими у порядку зростання термінів. Для визначення ліквідності балансу слід зіставити підсумки наведених груп з активу та пасиву.

А1 - Найбільш ліквідні активи розраховуються як сума грошових коштів та грошових еквівалентів та фінансових вкладень (за винятком грошових еквівалентів).

А2 - Швидкореалізовані активи є сумою дебіторської заборгованості та інших оборотних активів.

А3 - Повільно реалізовані активи розраховуються як сума запасів та фінансових вливань.

А4 - Важкореалізовані активи перебувають як різницю між разом по необоротних активах і фінансовими активами.

П1 - Найбільш термінові пасиви є кредиторською заборгованістю.

П2 - Короткострокові пасиви - сума позикових коштів та інших зобов'язань.

П3 - Довгострокові пасиви є всього за довгостроковими зобов'язаннями.

П4 - Постійні пасиви визначаються сумою разом з капіталу та резервів, доходів майбутніх періодів та оціночних зобов'язань.

При абсолютній ліквідності балансу повинні виконуватись чотири нерівності.

А1>П1

А2>П2

А3>П3

А4<П4

Отже, проведений аналіз ліквідності балансу засвідчив невідповідність умов ліквідності. Зокрема, не виконується перша і третя умова ліквідності балансу. Тож

за необхідності кредиторська заборгованість та довгострокові зобов’язання не можуть бути покриті активами у повній мірі.

Значна кількість напрямів у економічній науці розглядає механізми формування та розподілу прибутку, не даючи однозначних практичних рецептів найуспішнішого способу ведення бізнесу.

Ймовірно, єдине в чому сходяться прихильники всіх економічних теорій, це спосіб вважати доходи, витрати і прибуток у грошових одиницях і визнання того факту, що будь-яка господарська діяльність витрати на яку, в цілому, перевищують доходи від неї не має економічного сенсу.

Згідно з деякими теоріями, прибуток можливий за певних ринкових умов у зв'язку з поліпшенням зовнішнього середовища або корисного новаторства (ефективніші методи виробництва, зниження витрат тощо). Те, що залишається у власників підприємств після сплати всіх витрат, пропонується вважати доходом підприємця, щось на зразок зарплати керівника за результатами праці. Деякі теорії вважають прибуток є платою за підприємницький ризик, особисту ефективність та використання капіталу.

Для підприємства прибуток є обов'язковою метою. Певною мірою, це справедливо не тільки для приватних підприємств, а і для державних підприємств, хоча їхні завдання можуть багато в чому відрізнятися, отриманий прибуток також фіксується в обліку та розподіляється відповідно до статутних документів. Крім того, господарську діяльність часто ведуть громадські, благодійні, релігійні організації, однак усі їхні доходи мають витрачатися на некомерційні цілі згідно із законом та внутрішніми правилами. У цьому випадку може йтися лише про бухгалтерський, обліковий прибуток.

Проведений аналіз формування доходів, витрат та прибутку підприємства розмістимо у табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Аналіз доходів. витрат та формування прибутку ТДВ «Яготинський маслозавод», 2017-2020 рр.

Показник	Сума, тис. грн.				Абсолютне відхилення, тис. грн.				Темп зростання (зниження), %			
	2017	2018	2019	2020	2018/2017	2019/2018	2020/2019	2020/2017	2018/2017	2019/2018	2020/2019	2020/2017
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2706103	3201672	3160485	3166323	495569	-41187	5838	460220	118,3	98,7	100,2	117,0
Собівартість реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2052854	2342351	2566752	2657868	289497	224401	91116	605014	114,1	109,6	103,5	129,5
Валовий:												
прибуток (збиток)	653249	859321	593733	508455	206072	-265588	-85278	-144794	131,5	69,1	85,6	77,8
Інші операційні доходи	3220	5034	5869	3332	1814	835	-2537	112	156,3	116,6	56,8	103,5
Адміністративні витрати	22668	26531	33139	33076	3863	6608	-63	10408	117,0	124,9	99,8	145,9
Витрати на збут	363425	446501	246123	239378	83076	-200378	-6745	-124047	122,9	55,1	97,3	65,9
Інші операційні витрати	10940	23454	22961	15995	12514	-493	-6966	5055	214,4	97,9	69,7	146,2
Фінансові результати від операційної діяльності:												
прибуток (збиток)	259436	367869	297379	223338	108433	-70490	-74041	-36098	141,8	80,8	75,1	86,1
Інші фінансові доходи	3382	5477	3503	2539	2095	-1974	-964	-843	161,9	64,0	72,5	75,1
Інші доходи	619	116	19	24903	-503	-97	24884	24284	18,7	16,4	131068,4	4023,1

Продовження табл. 2.5

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Фінансові витрати	62046	62482	79520	72302	436	17038	-7218	10256	100,7	127,3	90,9	116,5
Інші витрати	688	1421	3	24739	733	-1418	24736	24051	206,5	0,2	824633,3	3595,8
Фінансовий результат до оподаткування:												
прибуток (збиток)	200703	309559	221378	153739	108856	-88181	-67639	-46964	154,2	71,5	69,4	76,6
Витрати (дохід) з податку на прибуток	36180	55827	36637	24192	19647	-19190	-12445	-11988	154,3	65,6	66,0	66,9
Чистий:												
прибуток (збиток)	164523	253732	184741	129547	89209	-68991	-55194	-34976	154,2	72,8	70,1	78,7

Проведений у табл. 2.5 аналіз доходів, витрат та прибутку підприємства дає можливість зробити наступні висновки. ТДВ «Яготинський маслозавод» є одним із лідерів молочної промисловості України. Підприємство упродовж 2017-2020 рр. нарощувало випуск продукції, свідченням чого є зростання чистого доходу підприємства з 2706103 тис. грн. у 2017 р. до 3166323 тис. грн. у 2020 р., що на 460220 тис. грн. більше.

Фінансові результати від операційної діяльності є позитивними, тобто у результаті операційної діяльності підприємство отримує прибуток. У 2020 р. значення прибутку дещо скоротилося і склало 223338 тис. грн., хоча на початку періоду, у 2017 р., становило 259436 тис. грн.

У результаті провадження господарської діяльності підприємство використовує довгострокові та короткострокові позики, а, відтак, має доволі значні фінансові витрати. Обсяг витрат за даною статтею суттєво зріс і становив 116,5% у 2020 р. порівняно із 2017 р.

Підприємство належить до підприємств, які сплачують значні податки, зокрема по податку на прибуток підприємств. Так, витрати за цією статтею дещо скоротились, що пов’язано із зменшенням фінансового результату до оподаткування. Проте, розмір витрат упродовж аналізованого періоду залишається доволі значним: 36180 тис. грн. у 2017 р., 55827 тис. грн. у 2018 р., 36637 тис. грн. у 2019 р. та 24192 тис. грн. у 2020 р.

ТДВ «Яготинський маслозавод» є прибутковим підприємством і розмір чистого прибутку – значний. У 2017 р. підприємство отримало 164523 тис. грн., а в 2020 р. – 129547 тис. грн., що менше на 34976 тис. грн.

Співвідношення прибутку із зазначеними затратами являє собою рентабельність. Рентабельність можна визначати як відношення певного прибутку до показника, рентабельність якого розраховується.

Рентабельність характеризує рівень прибутковості, він більшою мірою, ніж прибуток, характеризує кінцеві результати діяльності підприємства. Рентабельність дає змогу зіставити ефективність роботи різних підприємств, прибутковість різних видів продукції тощо [4].

Рентабельність оцінюється зазвичай у відсотках, а іноді в коефіцієнтах. Показники рентабельності характеризують відносну прибутковість підприємства з різних позицій і групуються згідно з інтересами учасників економічного процесу. Можливі зіставлення прибутку з факторами, які на нього впливають, формують множину показників рентабельності. Вони відрізняються між собою за змістом та метою розрахунку.

Таким чином, показники рентабельності можна об'єднати в декілька груп:

– показники, що характеризують рентабельність капіталу та його складників;

– показники, що характеризують рентабельність активів та їх складників;

– показники, що характеризують рентабельність витрат та інвестицій;

– показники, що характеризують рентабельність реалізації [1, с. 41].

Зазначені вище показники можуть розраховуватися з використанням валового прибутку, прибутку від операційної діяльності, прибутку до оподаткування, чистого прибутку.

Проведемо аналіз показників рентабельності та розмістимо дані до табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Аналіз показників рентабельності ТДВ «Яготинський маслозавод», 2017-2020 рр.

Показник	2017	2018	2019	2020	Абсолютне відхилення			
					2018/ 2017	2019/ 2018	2020/ 2019	2020/ 2017
Рентабельність активів	34,24	23,29	14,35	8,91	-10,95	-8,94	-5,43	-25,33
Рентабельність власного капіталу	82,06	59,30	37,58	23,11	-22,76	-21,72	-14,47	-58,95
Рентабельність сукупного капіталу	54,00	33,77	23,10	15,37	-20,23	-10,67	-7,73	-38,63
Рентабельність продажу	6,08	7,92	5,85	4,09	1,85	-2,08	-1,75	-1,99
Рентабельність реалізованої продукції	8,01	10,83	7,20	4,87	2,82	-3,63	-2,32	-3,14
Рентабельність оборотних активів	49,35	33,42	20,43	13,06	-15,93	-12,98	-7,37	-36,29
Рентабельність виробничих ресурсів	97,05	68,63	45,78	25,34	-28,41	-22,85	-20,45	-71,71
Рентабельність витрат	7,39	10,02	6,49	3,23	2,63	-3,54	-3,26	-4,16
Рентабельність основних засобів	151,66	100,30	62,76	34,57	-51,36	-37,54	-28,19	-117,09

Проведений аналіз показників рентабельності (табл. 2.6) показав, що за всіма показниками помітне зменшення їх розрахункових значень.

Рентабельність всіх активів підприємства (рентабельність активів) розраховується діленням чистого прибутку на середньорічну вартість активів підприємства і показує, скільки коштів заробило підприємство при вкладанні однієї грошової одиниці інвестованого капіталу, незалежно від джерела залучення цих коштів. Цей показник є одним із найважливіших індикаторів конкурентоспроможності підприємства, який визначається за допомогою порівняння рентабельності всіх активів аналізованого підприємства з середньогалузевим коефіцієнтом. У досліджуваного підприємства цей показник скорочувався – у 2017 р. становив 34,24%., а в 2020 р. – 8,91%

Рентабельність реалізації розраховується як співвідношення прибутку від реалізації на обсяг реалізованої продукції. Розрізняються два основні показники рентабельності реалізації: у розрахунку за валовим прибутком від реалізації та у розрахунку з чистого прибутку. Рентабельність реалізації з валового прибутку відображає зміни у політиці ціноутворення та здатність підприємства контролювати собівартість реалізованої продукції, тобто ту частину коштів, яка необхідна для оплати поточних витрат, що виникають у ході виробничо-господарської діяльності та виплати податків. Розрахунок даного показника показав, що динаміка за ним була також негативною і він скорочувався упродовж 2017-2020 рр. Така ситуація напряму пов’язана із сформованим валовим прибутком підприємства. Значний обсяг собівартості реалізованої продукції вплинув на значення рентабельності реалізованої продукції.

Рентабельність власного капіталу розраховується як відношення чистого прибутку (після сплати податків) до середньорічної суми власного капіталу, що дозволяє визначити ефективність використання капіталу, інвестованого власниками, і порівняти цей показник із можливим отриманням доходу від вкладення цих коштів у інші цінні папери. Рентабельність власного капіталу показує, скільки грошових одиниць чистого прибутку «заробила» кожна грошова одиниця, вкладена власниками підприємства. Даний показник на ТДВ «Яготинський маслозавод» суттєво скоротився. Так, якщо даний показник у 2017 р. був 82,06%, то у 2020 р. він становив – 23,11%. Скорочення на 58% є

негативно тенденцією, проте дана ситуація може бути викликана пандемією у світі і збільшенням витрат підприємства.

2.3. Аналіз складу та ефективності використання майна ТДВ «Яготинський маслозавод»

Оцінка майнового стану та джерел формування капіталу визначають структуру майна та капіталу підприємства. Майновий стан підприємства на початок та кінець звітного періоду характеризуються даними бухгалтерського балансу (форма №1).

Порівнюючи динаміку підсумків розділів активу балансу, можна дізнатися тенденції зміни майнового стану.

Основними завданнями аналізу балансу є:

- оцінка майнового стану аналізованого підприємства;
- вивчення складу та структури джерел формування активів;
- характеристика забезпеченості зобов'язань активами;
- аналіз взаємозв'язку окремих груп активів та пасивів;
- аналіз можливості генерувати кошти;
- оцінка можливості збереження та нарощування капіталу.

У процесі функціонування підприємства величина активів, їх структура зазнають постійних змін. Найбільш комплексне уявлення про якісні зміни в структурі капіталу, що мали місце демонструють джерела формування пасивів, а також динаміку цих змін можна отримати за допомогою вертикального та горизонтального аналізу звітності.

Мета горизонтального та вертикального аналізу фінансової звітності полягає в тому, щоб наочно представити зміни, що відбулися в основних статтях балансу та допомогти менеджерам компанії прийняти рішення щодо того, як продовжувати свою діяльність.

Проведемо аналіз активів та джерел їх формування досліджуваного підприємства та внесемо дані до табл. 2.7.

Таблиця 2.7

Аналіз активів та джерел їх формування ТДВ «Яготинський маслозавод», 2017-2020 рр.

Засоби підприємства	Сума, тис. грн.				Питома вага, %				Абсолютне відхилення, тис. грн.			
	2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019	2020	2018/2017	2019/2018	2020/2019	2020/2017
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Майно підприємства												
Необоротні активи	294181	366209	400715	521959	30,6	30,1	29,5	33,7	72028	34506	121244	227778
Поточні активи - разом	666776	851741	956393	1027446	69,4	69,9	70,5	66,3	184965	104652	71053	360670
Із них запаси:	122105	111350	106923	166210	12,7	9,1	7,9	10,7	-10755	-4427	59287	44105
у т.ч.:											0	0
Виробничі запаси	51510	70728	68487	80177	5,4	5,8	5,0	5,2	19218	-2241	11690	28667
Незавершене виробництво	4279	6042	4990	5528	0,4	0,5	0,4	0,4	1763	-1052	538	1249
Готова продукція	64448	30856	30989	75317	6,7	2,5	2,3	4,9	-33592	133	44328	10869
Товари	1868	3724	2457	5188	0,2	0,3	0,2	0,3	1856	-1267	2731	3320
Ліквідні активи разом, у т.ч.:	544671	740391	849470	861236	56,7	60,8	62,6	55,6	195720	109079	11766	316565
дебіторська заборгованість	527270	706041	829873	849588	54,9	58,0	61,2	54,8	178771	123832	19715	322318
грошові кошти та їх еквіваленти	13430	33152	19270	10217	1,4	2,7	1,4	0,7	19722	-13882	-9053	-3213
інші оборотні активи	3087	1011	130	1182	0,3	0,1	0,0	0,1	-2076	-881	1052	-1905
витрати майбутніх періодів	884	187	197	249	0,1	0,0	0,0	0,0	-697	10	52	-635
Джерела формування майна												
Власний капітал	400983	454715	528350	592784	41,7	37,3	38,9	38,3	53732	73635	64434	191801
Позикові кошти – разом	559974	763235	828758	956621	58,3	62,7	61,1	61,7	203261	65523	127863	396647
Із них:												

Продовження табл. 2.7

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Довгострокові зобов’язання	201670	163493	219143	201451	21,0	13,4	16,1	13,0	-38177	55650	-17692	-219
Короткострокові зобов’язання – разом, у т.ч.:	358304	599742	609615	755170	37,3	49,2	44,9	48,7	241438	9873	145555	396866
кредити банку	75964	154819	129238	216608	7,9	12,7	9,5	14,0	78855	-25581	87370	140644
розрахунки з кредиторами	255932	392624	411351	514851	26,6	32,2	30,3	33,2	136692	18727	103500	258919
інші короткострокові зобов’язання	20432	42732	54427	5773	2,1	3,5	4,0	0,4	22300	11695	-48654	-14659
Валюта балансу	960957	1217950	1357108	1549405	100,0	100,0	100,0	100,0	256993	139158	192297	588448

Проведений аналіз, табл. 2.7, засвідчив, що переважна частка активів припадає на оборотні активи (від 69,4% у 2017 р. до 66,3% у 2020 р.). Дана обставина пояснюється значним розміром дебіторської заборгованості у активах підприємства. Отже, дана стаття становить від 54,9% у 2017 р. до 54,8% у 2020 р. Такий значний обсяг дебіторської заборгованості вимагає розробки термінових заходів щодо її скорочення. Кошти, які не повернули вчасно дебітори не можуть використовуватись у виробничо-господарській діяльності, а отже стримують процес обертання коштів на підприємстві.

Якщо уважно проаналізувати пасиви підприємства, то можна помітити переважну частку позикових ресурсів у фінансових ресурсах, які використовуються для формування майна підприємства. Так, співвідношення власних та позикових фінансових ресурсів коливалось у 2017-2020 р. у межах: 41,7% : 58,3%, 37,3% : 62,7%, 38,9% : 61,1% та 38,3% : 61,7%, відповідно.

У позикових фінансових ресурсах переважають короткострокові позики, що свідчить про використання короткострокових банківських кредитів та кредиторської заборгованості.

Станом на 31.12.2020 року заборгованість ТДВ «Яготинський маслозавод» за кредитами банків складає 216000 тис. грн. та відсотків по ним – 608,0 тис. грн. (на 31.12.2019 р. заборгованість: за кредитом – 127000,0 тис. грн. та відсотки - 2238,0 тис. грн.).

Відсоткова ставка та термін користування кредитами визначається згідно заявок та складала від 7,7% до 14,5%, максимальний строк один місяць. Протягом 2020 р. отримано кредитів на суму 7542527 тис. грн., погашено 7453528 тис. грн., сплачено відсотків за користування кредитами 18589 тис. грн. Отже, можна зробити висновок, що підприємство активно використовує банківські кредити на формування активів підприємства.

Для забезпечення своєї діяльності підприємства повинні мати у своєму розпорядженні відповідну матеріально-технічну базу. Основою матеріально-технічної бази є кошти, вкладені у матеріально-речові цінності, що використовуються як засоби праці в натуральній формі протягом тривалого часу у

виробництві продукції, при виконанні робіт, наданні послуг або для управлінських потреб підприємства протягом періоду, що перевищує 12 місяців.

Відмінною особливістю основних засобів є їх багаторазове використання у процесі виробництва, збереження фізичних властивостей і здатності бути необхідними протягом тривалого періоду. Під впливом виробничого процесу та зовнішнього середовища вони зношуються поступово та переносять свою первісну вартість на витрати виробництва протягом нормативного терміну їхньої служби шляхом нарахування амортизації за встановленими нормами.

Аналіз ефективності використання основних засобів наведено у табл. 2.8.

Таблиця 2.8

Аналіз узагальнюючих показників ефективності використання основних засобів ТДВ «Яготинський маслозавод», 2017-2020 рр.

Найменування показника	2017	2018	2019	2020	Абсолютне відхилення по роках			
					2018/ 2017	2019/ 2018	2020/ 2019	2020/ 2017
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	2706103	3201672	3160485	3166323	495569,0	-41187,0	5838,0	460220,0
Прибуток (збиток), тис. грн.	164523	253732	184741	129547	89209,0	-68991,0	-55194,0	-34976,0
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	194896	443400	526201	650460	248504,0	82801,0	124258,5	455563,5
Середньооблікова чисельність робітників, чол.	1449	1378	1087	829	-71,0	-291,0	-258,0	-620,0
Фондовіддача, грн.	13,88	7,22	6,01	4,87	-6,66	-1,21	-1,14	-9,02
Рентабельність (збитковість) основних засобів, %	84,42	57,22	35,11	19,92	-27,19	-22,12	-15,19	-64,50
Продуктивність праці, грн.	186,76	232,34	290,75	381,94	45,59	58,41	91,19	195,19
Рівень ефективності використання основних засобів, %	95,8	52,4	55,3	58,7	-43,4	2,9	3,5	-37,1
Перший інтегральний показник ефективності використання основних засобів	3,42	2,03	1,45	0,98	-1,39	-0,58	-0,47	-2,44
Другий інтегральний показник ефективності використання основних засобів	2,22	1,29	1,05	0,83	-0,93	-0,24	-0,22	-1,39

Проведений аналіз табл. 2.8 дав можливість провести наступні узагальнення. Показники фондовіддачі і рентабельності основних засобів можуть підвищуватися або знижуватися на підприємстві за один і той же період часу,

тому в процесі порівняння ефективності використання основних засобів за декілька періодів виникають труднощі, оскільки при достатньо високих показниках фондовіддачі можуть бути низькі показники рентабельності і навпаки. На досліджуваному підприємстві у 2017-2020 рр. значення показника фондовіддачі, що розраховується як співвідношення між чистим доходом від реалізації до середньорічної вартості основних засобів, скорочувалось. Так, у 2017 р. показник становив 13,88, а в 2020 р. – 4,87. Дана обставина не може визначатись як негативна, зважаючи на зростання вартості основних засобів. Це говорить про вкладання коштів у модернізацію та переоснащення основних засобів. Проте, показник чистого доходу мав дещо уповільнене зростання. Дана обставина може бути викликана пандемією та карантинними обмеженнями у яких працювало підприємство у 2020 р.

Рентабельність основних засобів мала спадаючу динаміку, що пов’язано із зменшенням прибутковості підприємства. Якщо порівняти початок і кінець періоду дослідження, то даний показник скоротився на 64,5%

В зв’язку з цим слід застосовувати інтегральні показники ефективності використання основних засобів. Перший з них відображає умовний ефект у вигляді виручки від реалізації та прибутку, який припадає на кожну гривню витрат, які вкладені в основні засоби. Другий інтегральний показник – у вигляді виручки від реалізації, прибутку і продуктивності праці. Динаміка даних показників є негативною, оскільки обидва скорочуються.

Показники ефективності використання основних засобів суттєво впливають на показники фінансово-господарської діяльності підприємства, і насамперед, на виручку від реалізації продукції, робіт, послуг та на фінансовий результат діяльності.

Оборотні активи – це грошові кошти та еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи призначені для реалізації чи споживання протягом операційного циклу чи протягом дванадцяти місяців з дати балансу.

При аналізі оборотних активів оцінюють загальний розмір оборотних активів підприємства та аналізують зміни в їх обсязі впродовж звітного періоду.

При проведенні цієї роботи визначається також питома вага оборотних активів у загальному обсязі майна та її зміна протягом періоду. Важливим є визначення ефективності використання оборотних активів. Даний аналіз слід проводити за показниками оборотності.

Проведення такого аналізу дозволяє, з одного боку, визначити стабільність окремих джерел формування оборотних активів з точки зору можливості їх використання в майбутньому з другого – виявити, на фінансування яких операцій витрачені кошти чи є це використання доцільним та чи збережеться в майбутньому структура використання коштів, що склалася.

Проведемо аналіз ефективності використання оборотних активів ТДВ «Яготинський маслозавод» та розмістимо дані у табл. 2.9.

Таблиця 2.9

Показники ефективності використання оборотних коштів ТДВ «Яготинський маслозавод», 2017-2020 рр.

Показник	Тенденції змін	2017	2018	2019	2020	Абсолютне відхилення, +/-			
						2018/ 2017	2019/ 2018	2020/ 2019	2020/ 2017
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Коефіцієнт оборотності оборотних коштів, об.	Збільшення	4,1	3,8	3,3	3,1	-0,3	-0,5	-0,2	-1,0
Тривалість одного обороту оборотних засобів, дн.	Зменшення	90	97	110	118	7	13	8	29
Коефіцієнт оборотності виробничих запасів, об.	Збільшення	16,8	21,0	24,0	16,0	4,2	3,0	-8,0	-0,8
Тривалість одного обороту виробничих запасів, дн.	Зменшення	22	17	15	23	-4	-2	8	1
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, об.	Збільшення	5,0	3,7	3,8	3,7	-1,3	0,1	-0,1	-1,3

Продовження табл. 2.9

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Тривалість одного обороту дебіторської заборгованості, дн.	Зменшення	73	100	97	99	26	-3	3	26
Коефіцієнт оборотність кредиторської заборгованості, об.	Збільшення	10,6	8,2	7,7	6,1	-2,4	-0,5	-1,5	-4,4
Тривалість одного обороту кредиторської заборгованості, дн.	Зменшення	35	45	48	59	10	3	12	25
Коефіцієнт оборотності усіх активів, об.	Збільшення	2,8	2,6	2,3	2,0	-0,2	-0,3	-0,3	-0,8
Тривалість одного обороту усіх активів, дн.	Зменшення	130	139	157	179	9	18	22	49

Аналіз представлений у табл. 2.9 показав, що коефіцієнти оборотності у більшості випадків не відповідають бажаним тенденціям. Так, коефіцієнт оборотності оборотних коштів показав негативну динаміку (4,1 оберти у 2017 р. і 3,1 оберти у 2020 р.), що свідчить про сповільнення обертів оборотних коштів упродовж року.

Тривалість одного обороту оборотних засобів, що розраховується як співвідношення кількості днів періоду до коефіцієнту оборотності оборотних коштів, зростала у досліджуваному періоді. Дана обставина свідчить про те, що у 2017 р. тривалість одного оберту становила 90 днів, а в 2020 р. – 118 днів. Це негативне явище свідчить про незначне, але уповільнене обертання оборотних коштів.

Коефіцієнт оборотності виробничих запасів є важливим показником, що характеризує обертання запасів ТДВ «Яготинський маслозавод». Упродовж перших трьох років показник зростав. а в 2020 р. скоротився на 0,8 п.п., що свідчить про скорочення темпу використання оборотних запасів.

Тривалість одного обороту виробничих запасів, відповідно, зросла у 2020 р. і становила 23 дні, що на 8 днів більше ніж у 2019 р.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості украй важливий показник, що розраховується як співвідношення чистого доходу до розміру дебіторської заборгованості. На ТДВ «Яготинський маслозавод» даний показник мав незначну коливальну динаміку, хоча проводячи порівняння із 2017 р. він суттєво скоротився (із 5 обертів на 3,7 оберти). Дана динаміка негативна, оскільки характеризує заморожування коштів у дебіторів, порушення платіжної дисципліни та неефективне використання фондів обігу досліджуваного підприємства.

Висновки до розділу 2

У роботі проведено аналіз фінансового стану підприємства. За проведеним аналізом можна зробити висновок про те, що всі значення абсолютних показників фінансової стійкості здебільшого зменшувались, а не зростали, що може свідчити про передкризовий стан підприємства.

Проведений аналіз ліквідності балансу засвідчив невідповідність умов ліквідності. Зокрема, не виконується перша і третя умова ліквідності балансу. Тож за необхідності кредиторська заборгованість та довгострокові зобов’язання не можуть бути покриті активами у повній мірі.

Проведений аналіз доходів, витрат та прибутку підприємства дає можливість зробити висновки, ТДВ «Яготинський маслозавод» є одним із лідерів молочної промисловості України. Підприємство упродовж 2017-2020 рр. нарощувало випуск продукції, свідченням чого є зростання чистого доходу підприємства з 2706103 тис. грн. у 2017 р. до 3166323 тис. грн. у 2020 р., що на 460220 тис. грн. більше.

Підприємство належить до підприємств, які сплачують значні податки, зокрема по податку на прибуток підприємств. Так, витрати за цією статтею дещо скоротились, що пов’язано із зменшенням фінансового результату до оподаткування. Проте, розмір витрат упродовж аналізованого періоду залишається доволі значним.

РОЗДІЛ 3
УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ МАЙНОМ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Застосування прогресивного досвіду управління майном підприємства

Майно відображає напрями вкладень підприємства та поділяється на необоротні та оборотні активи, які є об'єктом управління та мають свою специфіку щодо здійснення процесів управління.

Управління активами як самостійний напрямок фінансового менеджменту включає управління їх загальною структурою, прибутковістю і ліквідністю, ризиками.

Під структурою активів розуміється планове чи фактичне співвідношення їх базових елементів, тобто. грошових коштів, вкладені для реалізації фінансових операцій або як певні форми фінансових резервів.

Типова структура активів організації включає такі елементи, залежно від класифікації: по балансу; за прибутковістю; за ліквідністю; за ризиком.

Кожен із них виступає як об'єкт управління і, відповідно, предмета функціональної спеціалізації конкретних структурних підрозділів підприємства.

Стратегічною метою управління структурою активів є забезпечення такого співвідношення між їх елементами, яке визнається фахівцями ТДВ «Яготинський маслозавод» оптимальним із позиції очікуваної прибутковості та ліквідності, ризику. Природно, що неможливо чітко визначити подібне співвідношення однаково оптимальне для будь-якої організації. На вибір матиме прямий вплив ряд зовнішніх та внутрішніх факторів, до найбільш значущих з яких належать:

– загальна кон'юнктура національного товарного та фінансового ринку в цілому та його сегментів, на яких працює підприємство;

– стратегія розвитку підприємства та політика ризик-менеджменту, обрана керівництвом підприємства;

– можливості щодо залучення позикових коштів;

– фінансові можливості організації, що визначають його спроможність щодо формування первинних та вторинних резервів;

– можливості щодо прямого страхування, а також хеджування активних операцій;

– фактори суто управлінського характеру (технології, що використовуються, кваліфікація персоналу, інформаційне забезпечення тощо).

Управління прибутковістю активів ТДВ «Яготинський маслозавод» визначає кінцеві фінансові результати його господарської діяльності. Основними факторами, що їх забезпечують, виступають:

а) продуктивність конкретних активних операцій;

б) співвідношення працюючих та непрацюючих активів;

в) питома вага фінансових ризиків.

Кожен із цих чинників у свою чергу залежить від багатьох умов, які виступатимуть самостійними об'єктами управління.

Підвищення частки працюючих активів є спільною метою будь-якої організації. До працюючих активів відносять будь-які вкладення, що забезпечують йому прибуток. Таким чином, з-поміж них автоматично виключаються такі елементи:

– резерви;

– касова готівка;

– кошти на рахунках, за якими банки не нараховують навіть мінімального відсотка;

– безнадійні, але ще не списані на збиток позики;

– вкладення коштів у цінних паперів, які не приносять доходу, але ще не підлягають списанню на збиток.

Очевидно, що будь-який суб'єкт господарювання об'єктивно зацікавлений у постійному скороченні відповідних статей свого балансу. Однак при вирішенні

цього завдання він стикається з дією таких об'єктивних обмежень. Частина непрацюючих активів не підлягає будь-якому скороченню з причин, які від підприємства не залежать (наприклад, резервні вимоги). Збереження інших елементів необхідних з причин суто комерційного характеру – необхідність підтримки відносин з іншими підприємствами та банками, галузева специфіка (наприклад, для обслуговування операцій торгівлі та сфери послуг об'єктивно потрібні значні касові резерви). На величину непрацюючих активів прямо впливає і поточна кон'юнктура ринку. Наприклад, скорочення попиту на кредитні ресурси провокує швидке збільшення касової готівки. Таким чином, прикладними завданнями управління при вирішенні цієї проблеми є:

– усіляке використання наявних можливостей щодо скорочення обов'язкових резервів;

– оперативне управління фінансовими ресурсами, що вивільняються в процесі обороту, що запобігає наднормативному збільшенню касової готівки (наприклад, шляхом вкладень у короткострокові цінні папери);

– зменшення частки операцій, потенційно здатних збільшити непрацюючі активи (наприклад, безнадійні позички) шляхом ефективного ризик-менеджменту.

Тривалість операційного циклу є важливим показником використання оборотних активів. Тривалість операційного циклу визначається чотирма періодами: постачання, виробництва, збуту та розрахунки із покупцями. Вона може бути встановлена з урахуванням специфіки діяльності кожного підприємства. Тривалість циклу постачання та збуту не повинна перевищувати значень, прийнятих у маркетинговій стратегії підприємства. Тривалість циклу виробництва встановлюється менеджерами із виробництва. Цикл розрахунків має відповідати договірним умовам та правилам фінансового менеджменту.

Одноденні витрати з кожного циклу визначаються з урахуванням планового кошторису (бюджету) витрат за виробництво. Проте за необхідності можна використовувати фактичні дані за базовий рік, скориговані на індекс інфляції в плановому періоді.

Економічна ефективність використання оборотних засобів виявляється у корисному результаті, одержуваному підприємством у процесі здійснення своєї діяльності. Вона визначається показниками оборотності.

Під оборотністю оборотних засобів розуміється їх рух у процесі виробництва та реалізації виробленого продукту, тобто тривалість одного повного кругообігу коштів від придбання виробничих запасів та виплати заробітної плати до реалізації готової продукції та надходження грошей на розрахунковий рахунок підприємства. Оборотність оборотних засобів виражається за допомогою низки показників: коефіцієнта оборотності або коефіцієнта завантаження оборотних активів; тривалості одного обороту оборотних засобів; тривалість обігу товарно-матеріальних запасів; тривалості обороту дебіторської заборгованості; оборотності коштів та ін. Тривалість обороту коштів може бути зменшена шляхом:

1) скорочення тривалості обороту товарно-матеріальних запасів;

2) скорочення тривалості обороту дебіторської заборгованості;

3) збільшення періоду повернення кредиторської заборгованості.

Координація маркетингової діяльності, фінансового та виробничого менеджменту забезпечує управління приростом (зменшенням) оборотних активів підприємства, оптимальність вибору джерел фінансування. Крім того, однією зі сфер спільної діяльності є аналіз та оцінка потенційних постачальників з використанням сучасних методик.

Управління оборотним капіталом включає управління оборотними коштами та короткостроковими зобов'язаннями в рамках стратегії підприємства та включає методи впливу на:

- оптимальну величину оборотного капіталу за видами оборотних засобів за умов дефіциту коштів;
- засоби фінансування поточних потреб в умовах низької кредитоспроможності;
- ефективність використання оборотних засобів;
- вибір нових фінансових інструментів

Мета управління оборотним капіталом ТДВ «Яготинський маслозавод» – знизити кількість грошей в обігу за умови забезпечення максимальної ділової активності.

Досягнення оптимальності розміру кожної групи оборотних засобів забезпечується різними методами:

1.Метод АВС – суть якого полягає у поділі запасів на три категорії за ступенем важливості: А – найбільш цінні види ресурсів, які вимагають постійного та скрупульозного обліку та контролю; В – менш важливі підприємства товарно-матеріальні цінності; С – широкий асортимент інших малоцінних видів запасів, закуповуваних зазвичай, у великій кількості.

2.Визначення оптимальної партії замовлення – ціль підтримання виробничого процесу при мінімальних сукупних витратах при зберіганні та виконанні замовлень.

3.Підтримка оптимального рівня запасів - з урахуванням можливих збоїв постачання та необхідності безперебійного постачання.

Крім того, при визначенні потреби по кожному елементі оборотних активів необхідно використовувати найбільш раціональні методи (прямого рахунку, коефіцієнтів, аналітичний, комбінований розрахунок та ін.).

Отже, значні резерви підвищення ефективності використання оборотних активів повинні стати першочерговою задачею для ТДВ «Яготинський маслозавод». Насамперед, це відноситься до виробничих запасів. Їх раціональне формування є важливою умовою підвищення ефективності використання оборотних коштів.

Координація фінансового та виробничого менеджменту забезпечують оптимальність та синхронність потоків матеріальних та фінансових ресурсів, а в кінцевому результаті платоспроможність та фінансову стійкість підприємства, результативність виробництва, прибутковість.

Основні шляхи скорочення матеріально-виробничих запасів наведена на рис. 3.1.

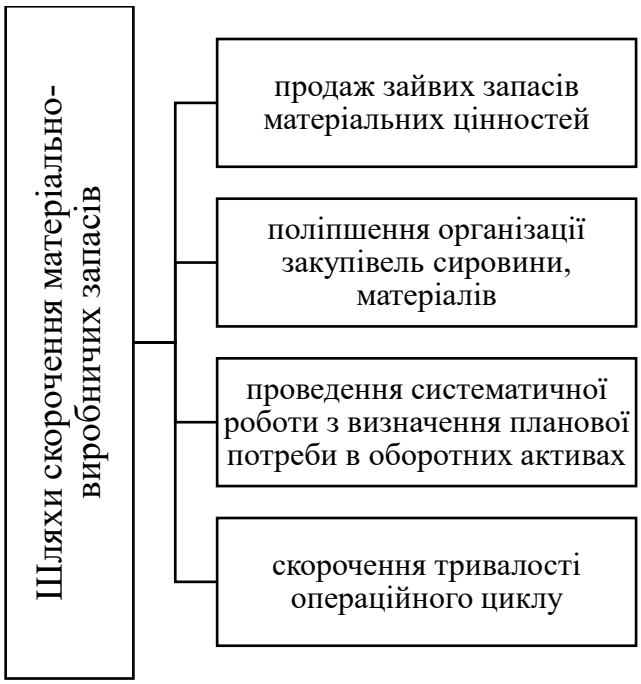

Рис. 3.1. Шляхи скорочення матеріально-виробничих запасів виробничого підприємства

Економічна ефективність використання оборотних засобів виявляється у корисному результаті, одержуваному підприємством у процесі здійснення своєї діяльності.

Не менш важливим є управління ефективністю використання основних засобів. Ефективність використання основних засобів організації та зниження витрат на їх створення передбачає наступні процеси щодо:

а) обладнання:

визначення переліку обладнання (інвентарю, устаткування), що не використовується у поточній виробничій діяльності або мало використовується у виробничій діяльності;

визначення кола потенційних покупців та користувачів зайвого обладнання, насамперед серед кредиторів, постачальників матеріалів, комплектуючих тощо, а також серед підприємств, що експлуатують аналогічне обладнання;

продаж зайвого чи мало використовуваного обладнання;

здача в оренду охочим підприємцям зайвого або мало використовуваного обладнання;

обмін обладнанням між підприємствами;

консервація обладнання для виключення його з бази оподаткування, списання старого, зношеного обладнання в металобрухт.

б) адміністративних, виробничих та складських приміщень:

визначення переліку площ адміністративного, виробничого та складського призначення, що мало використовується в поточній господарській діяльності підприємства; скорочення зазначених площ відповідно до очікуваного рівня виробництва;

визначення кола потенційних покупців та користувачів адміністративних, виробничих та складських площ підприємства, насамперед серед кредиторів, постачальників матеріальних ресурсів, клієнтів-покупців;

продаж надлишків площ адміністративного, виробничого та складського призначення;

здавання в оренду надлишків площ адміністративного, виробничого та складського призначення;

у разі неможливості продажу/здавання надлишків площ – проведення робіт з їхньої консервації з метою зменшення поточних енергетичних витрат, їх охорони, прибирання тощо;

якщо підприємство орендує приміщення, слід вивчити можливості переукладання орендних договорів з орендодавцем на нових, більш економічних умовах або відмовитися від нього, визначити можливості орендувати приміщення у іншого орендодавця на більш вигідних умовах.

Усі вищеперераховані заходи щодо управління майном підприємства повинні бути направлені на нарощування виробничого потенціалу, зміцнення фінансової стійкості та зростання прибутку підприємства.

3.2. Обґрунтування інвестиційного проєкту щодо купівлі обладнання для виробництва молочної продукції

Для ТДВ «Яготинський маслозавод» пропонується впровадження

інвестиційного проєкту, направленого на розширення виробництва на випуск нової продукції – сирні пудинги.

Обґрунтовуючи технічні характеристики інвестиційного проєкту важливо окреслити наступне. Метою розробки техніко-економічного обґрунтування є доведення економічної ефективності інвестицій у розширення виробництва і випуск нового виду продукції.

Даний проект має високий рівень доходності і дозволить ТДВ «Яготинський маслозавод» стати більш конкурентоспроможним, створити додаткові робочі місця та закріпитися у сегменті виробництва сирної продукції. Економічна ефективність діяльності провадженої в рамках проекту маслозавода та інфраструктурних рішень, пов'язаних з організацією його роботи, буде досягатися за рахунок застосування високих стандартів ведення бізнесу, дотримання всіх існуючих норм і вимог, у т. ч. екологічних, професіоналізму керівництва підприємства, перспективності напрямку та конкурентними цінами щодо реалізації продукції.

Сирні пудинги – новий продукт, який виготовлятиметься із цільного молока з додаванням фруктових начинок. Даний продукт має перспективи реалізації на внутрішньому ринку та на експорт.

При розрахунку ефективності проекту використовувалася ставка дисконтування, що дорівнює 12%. Розмір ставки дисконтування обраний як ставка за депозитними операціями комерційних банків у гривні, які можуть бути розглянуті як альтернатива даному інвестиційному проекту.

Реалізація проекту передбачає його фінансування у розмірі 7500 тис. грн. Ці кошти проекту будуть використані для:

• оплати за проектні роботи та дозвільну документацію;

• розміщення замовлення за обладнання, внесення передоплати за нього;

• запуску в експлуатацію цеху з виготовлення сирних пудингів на існуючій у підприємства території;

• облаштування комунікацій необхідних для виробництва нової молочної продукції;

• придбання необхідного інвентарю та малоцінних предметів;

• придбання молочно-кислої сировини, фруктових домішок, згущувачів, біфідобактерій і т.ін.

На основі вищесказаного побудуємо табл. 3.1 та внесемо дані щодо доходів та витрат за інвестиційним проектом.

Таблиця 3.1

Вихідні дані для розрахунку інвестиційного проекту ТДВ «Яготинський маслозавод» щодо випуску нової продукції

Рух коштів (тис. грн.)	2021	2022	2023	2024	2025
Залишок коштів на початок періоду	7500	4100	4260	8965	14415
Надходження:					
Дохід від реалізації проекту	1500	4500	6500	7500	8000
Інші операційні доходи					
Всього доходів	1500	1800	6500	7500	8000
Платежі:					
проектні роботи та дозвільна документація	150				
купівля обладнання	4000				
виплата заробітної плати працівникам цеху	200	1100	1150	1200	1250
облаштування комунікацій необхідних для виробництва	200				
придбання необхідного інвентарю та малоцінних предметів	50	40	45	50	50
придбання молочно-кислої сировини	300	500	600	800	100
Всього витрати	4900	1640	1795	2050	1400
Оборот за період	-3400	160	4705	5450	6600
Залишок коштів на кінець періоду	4100	4260	8965	14415	21015

Запропоновані показники (табл. 3.1) дають змогу впровадити інвестиційний проєкт з виробництва нового продукту – сирних пудингів. Так, початкові інвестиції у розмірі 7500 тис. грн. дають можливість здійснити проєктні роботи, придбати нове обладнання та здійснити усі витрати необхідні для випуску продукції. Найвагомішою складовою витрат є купівля обладнання вартістю 4000 тис. грн.

В Україні сприятливий інвестиційний клімат, гарна доходність інвестицій, проте є речі, які ускладнюють розвиток підприємництва у сучасних умовах. До них можна віднести:

– регуляторну складову з боку держави;

– корумпованість правоохоронних органів та судів;

– обмеження, що діють у зв’язку з пандемією COVID19;

– військова операція об’єднаних сил на сході країни.

Припустимо, що вищевказані фактори не вплинуть на реалізацію даного інвестиційного проекту ТДВ «Яготинський маслозавод».

Проведемо розрахунок чистих приведених грошових потоків та внесемо дані до табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Аналіз грошових потоків по інвестиційному проекту

Період, рік	**Початкові інвестиції, тис. грн.**	**Дохід, тис. грн.**	**Витрати, тис. грн.**	**Грошовий потік, тис. грн.**	**Дисконтований грошовий потік, тис. грн.**
0	7500	0	7500	-7500	-7500
1		1500	4900	-3400	-3036
2		1800	1640	160	128
3		6500	1795	4705	3349
4		7500	2050	5450	3464
5		8000	1400	6600	3745

Для чіткого розуміння доцільності прийняття інвестиційного проекту щодо випуску сирних пудингів ТДВ «Яготинський маслозавод» слід провести розрахунок показників ефективності інвестиційного проекту.

Основними показниками оцінки ефективності інвестиційного проекту є:

- чистий дисконтований дохід (NPV);

- індекс прибутковості (PI);

- внутрішня норма прибутковості (IRR, %);

- період окупності початкових витрат (PP);

Розглянемо дані показники ефективності інвестицій докладніше.

Метод чистої дисконтованої прибутковості ґрунтується на зіставленні дисконтованої вартості фінансових надходжень (інвестицій), генерованих підприємством протягом прогнозованого періоду. Метою даного методу є

визначення реального розміру прибутку, який може бути отриманий підприємством внаслідок реалізації даного інвестиційного проекту.

Чистий дисконтований дохід можна розрахувати з наступною формулою:

$$NPV = \sum_{k=1}^{n} \frac{P_k}{(1+r)^k} - IC\ , \tag{3.1}$$

де P_k — розмір річних доходів протягом k років,

r – ставка дисконтування (8,5%);

IC — розмір інвестицій.

$$NPV = \frac{-7500}{(1+0{,}12)} + \frac{1500}{(1+0{,}12)^2} + \frac{1800}{(1+0{,}12)^3} + \frac{6500}{(1+0{,}12)^4} + \frac{7500}{(1+0{,}12)^5}$$
$$- 7500 = 149 \text{ тис. грн.}$$

Вибір інвестиційних проектів за критерієм чистої поточної вартості ґрунтується на таких правилах:

- якщо чиста поточна вартість позитивна (NPV>0), то фінансове рішення щодо проекту може бути прийняте;

- якщо проекти є незалежними і мають позитивну чисту поточну вартість, то можуть бути прийняті обидва.

Якщо NPV<0, то проект є збитковим і має бути відхилений.

Якщо NPV=0, то проект не є ані прибутковим, ані збитковим, тобто з економічного погляду байдуже, приймати чи ні цей проект; якщо проекти альтернативні, то приймається проект із більшою чистою поточною вартістю.

Логіка розглянутого критерію наступна: навіть якщо чиста поточна вартість нульова, то грошового потоку, що генерується проектом, достатньо для відшкодування вкладеного капіталу задля забезпечення необхідної віддачі (щонайменше ціни капіталу компанії) на вкладений капітал. Якщо чиста поточна вартість більша за нуль, то проект генерує прибуток, що належить акціонерам,

ціна зростає.

Отже, критерій NPV дозволяє виявити економічну віддачу від проекту. Наприклад, якщо спочатку єдиною метою проекту ставилося отримання прибутку, а значення NPV виявилося негативним, проект може бути остаточно відхилений у цій стадії аналізу.

Індекс прибутковості (прибутковості) інвестицій (Profitability Index - PI)

Індекс прибутковості інвестицій – це доход на одиницю вкладених коштів. Він визначається як відношення поточної вартості грошового потоку доходів до поточної вартості інвестиційних витрат:

$$PI = \sum_{k=1}^{n} \frac{P_k}{(1+r)^k} \div IC \qquad (3.2)$$

На відміну від чистої дисконтованої вартості індекс рентабельності є відносним показником: він характеризує рівень доходів на одиницю витрат, тобто ефективність вкладень – чим більше значення цього показника, тим вища віддача кожної гривні, інвестованої в даний проект. Завдяки цьому критерій PI дуже зручний при виборі одного проекту з низки альтернативних, що мають близькі значення NPV (зокрема, якщо два проекти мають однакові значення NPV, але різні обсяги необхідних інвестицій, то очевидно, що вигідніше той із них, який забезпечує більшу ефективність вкладень) або при комплектуванні портфеля інвестицій з метою максимізації сумарного значення NPV.

Якщо індекс дорівнює 1 і нижче, то проект навряд чи відповідає або навіть не відповідає мінімальній ставці доходності (на практиці індекс, близький до одиниці, у деяких випадках є прийнятним). Індекс, що дорівнює 1, відповідає нульовій чистій поточній вартості.

При ставці дисконтування 12% величина NPV становить 149 тис. грн. Тоді PI дорівнює:

PI=1+148 : 7500 = 1,99%

Таким чином, на кожну гривну, вкладену в проєкт, інвестор отримає 1,99

гривень доходу.

Внутрішня норма прибутковості інвестицій – це дисконтна ставка, за якої поточна вартість чистих грошових потоків дорівнює поточній вартості інвестицій за проектом.

$$0 = NPV = \sum_{t=1}^{T} \frac{IC_t}{(1+IRR)^t} - IC_0; \quad (3.3)$$

де ICt — чистий приплив грошових коштів за період t;

IC_0 — загальна вартість початкових інвестицій;

IRR — внутрішня норма прибутку, %;

t — кількість часових періодів

IRR=0, у якому t=0. Тобто внутрішня ставка прибутковості – це рівень прибутковості, який у відношенні до надходжень від інвестицій протягом життєвого циклу дає нульову чисту поточну вартість:

Внутрішня норма доходності характеризує максимальну вартість капіталу на фінансування інвестиційного проекту.

Оскільки у загальному випадку рівняння для знаходження IRR буде нелінійним, можливо існування кількох значень цього показника. Розрахована у процесі аналізу ефективності запланованих інвестицій внутрішня норма прибутку IRR показує очікувану прибутковість проекту. Цей показник дуже цінний для аналізу і може трактуватися з різних точок зору.

Зокрема, економічний сенс критерію IRR полягає в тому, що підприємство може приймати будь-які інвестиційні рішення, рентабельність яких не нижча за поточне значення показника вартість капіталу. Останній означає всю сукупність цін наявних джерел фінансування проекту.

Прийняття рішення щодо інвестиційного проекту за критерієм IRR полягає в правилі: якщо значення IRR більше ставки фінансування проекту, цей проект слід прийняти, і навпаки.

Для проекту, наведеного у роботі визначення IRR має 12,42%, що говорить

про доцільність прийняття проекту.

Період окупності первісних інвестицій (Payback Period) є одним із ключових показників доцільності проекту. Період окупності початкових інвестицій (витрат) – це період часу, необхідний для надходження коштів від вкладеного капіталу в розмірі, що дозволяє відшкодувати початкові грошові витрати. Показник поточної окупності визначає мінімально необхідний період для інвестиції, щоб була забезпечена ставка доходності, що вимірюється у місяцях, кварталах та роках. Моментом окупності називається той час у розрахунковому періоді, після якого поточний чистий дохід стає позитивним і визначається за формулою (3.4).

$$PP = \min n, \text{при якому } \sum_{k=1}^{n} P_k = IC; , \tag{3.4}$$

де Pk – розмір річних доходів протягом n років;

IC – розмір інвестицій.

Цей метод є найпростішим і тому найпоширенішим. Він передбачає процедур дисконтування фінансових надходжень. Алгоритм розрахунку терміну окупності залежить від рівномірності розподілу прогнозованих доходів. Якщо розмір очікуваного доходу рівномірно розподілено за роками (періодами), то термін окупності розраховується за наведеною вище формулою.

PP складає майже 2 роки для запропонованого інвестиційного проєкту ТДВ «Яготинський маслозавод».

Отже, за всіма розрахованими показниками ефективності проєкт може бути рекомендовано до впровадження.

3.3. Визначення напрямів фінансування ТДВ «Яготинський маслозавод» у контексті впровадження інвестиційного проєкту

Для досліджуваного підприємства повстає важлива задача, з огляду,

реалізації інвестиційного проекту, щодо фінансування даного проекту. Підприємству доцільно залучити банківський кредит у розмірі 7500 тис. грн. для реалізації інвестиційного проєкту з випуску нового виду продукції.

Проведемо розрахунки та покажемо наскільки доцільно використовувати банківський кредит для фінансування інвестиційного прєкту.

За даними Національного банку України попит підприємств на кредити останнім часом зростав. Найбільше – на позики для малого і середнього бізнесу, гривневі та короткострокові кредити. Зростання попиту можна пояснити зменшенням відсоткових ставок, потребою бізнесу в капітальних інвестиціях та оборотному капіталі.

У наступному році очікується зростання попиту на кредити домогосподарствам, перш за все у споживчому сегменті. Протягом останнього року фінустанови майже не змінюють свою оцінку загального боргового навантаження корпоративного сектору: 88% банків уважають його середнім. Очікується і надалі пом’якшення щодо отримання кредитів для бізнесу. На це вплинули високий рівень ліквідності, конкуренція з іншими банками, а також позитивні очікування стосовно загальної економічної активності та розвитку галузей або окремого підприємства.

Вітчизняним корпораціям іноді доводиться стикатися із різноманітними економічними викликами, зокрема, з фінансовими труднощами та обмеженістю власного капіталу. Нестача власних фінансових ресурсів заважає підприємству розвиватися, обмежує його можливості щодо впровадження нових технологій, збільшення кількості робочих місць тощо. Для вирішення даної проблеми, підприємствам доводиться звертатися до різноманітних провайдерів капіталу. Одним із джерел залучення капіталу є банківські кредити, які можуть суттєво сприяти розвитку підприємства та нарощуванню обсягів виробництва.

Для суб’єктів господарювання вкрай важливим є питання доступності банківських кредитів та економічної доцільності щодо їх залучення. Далеко не всі вітчизняні підприємства мають можливість залучати кредити за існуючих кредитних умов на ринку, адже відсоткові ставки за ними доволі значні,

порівняно із розвиненими країнами. Прийнято вважати, що лише прибуткові компанії із стабільними доходами можуть претендувати на кредитні ресурси. Підтвердженням вищесказаного є дані Національного банку України щодо вартості кредитів на кінець листопада 2021 р. [7]. Так, суб'єкти господарювання можуть залучати короткострокові банківські кредити за середньою ставкою – 9,2%, а довгострокові – 13,5% відповідно. Дані показники свідчать про те, що для того, щоб сплачувати кредит і залишатись успішним на ринку, підприємство повинно мати валову рентабельність активів не нижчу ніж 10-14%. Для малих і середніх підприємств у кризових умовах господарювання даний відсоток є значним і часто недосяжним.

Проаналізуємо ситуацію на банківському ринку України щодо доступних кредитів для ТДВ «Яготинський маслозавод» у табл. 3.3.

Таблиця 3.3

Аналіз пропозицій щодо надання кредиту для реалізації інвестиційного проєкту

№ п/п	Назва банку	Назва кредитної програми	Відсоткова ставка, %	Термін кредитування, років
1	Укргазбанк	Строковий кредит ЕКО	11,87	5
2	Приватбанк	Непоновлювана кредитна лінія	13	5
3	Credit Agricole	Непоновлювана кредитна лінія	13,5	6
4	Правекс Банк	Строковий кредит	15	5
5	Укрексімбанк	Строковий кредит «Розвиток бізнесу»	13,8	5
6	Агропросперіс Банк	Строковий кредит	16	5

Огляд сучасних пропозицій щодо банківського кредитування (табл. 3.3) показав, що найвигідніше ТДВ «Яготинський маслозавод» використати кредит державного банку Укргазбанк, Строковий кредит ЕКО, з відсотковою ставкою кредитування 11,87%.

Якщо розглянути детально умови кредитування, то вони наступні:

– разова комісія – 1,00% від суми;

– щомісячна комісія – відсутня;

– перший внесок – від 30,00%

Розрахуємо ціну капіталу, залученого за рахунок банківського кредиту з урахуванням витрат за формулою:

$$Ц_{бк} = \frac{К_д (1-П)}{1-В_{бк}}; \quad (3.5)$$

де Цбк – ціна банківського кредиту, %;

П – ставка податку на прибуток, виражена десятковим дробом;

Кд – відсоткова ставка за боргом, %;

Вбк – рівень витрат по залученню банківського кредиту до його суми, виражений десятковим дробом.

Дані для розрахунку ціни капіталу, залученого зі рахунок банківського кредиту наступні:

– розмір кредиту – 7500 тис. грн.;

– ставка податку на прибуток, виражена десятковим дробом – 0,18;

– відсоткова ставка за боргом – 11,87%;

– рівень витрат по залученню банківського кредиту до його суми, виражений десятковим дробом – 0,01.

Підставивши дані у формулу отримаємо:

$$Ц_{бк} = \frac{11{,}87(1-0{,}18)}{1-0{,}01} = 9{,}84\%$$

Зважаючи на ту обставину, що у розрахунковій формулі використовується податковий щит (1-0,18) – це дає певні переваги. Податковий щит – це зменшення оподатковуваного доходу для ТДВ «Яготинський маслозавод», яке досягається шляхом вимоги про допустимі відрахування, таких як відсотки за кредитами, медичні витрати, благодійні пожертвування, амортизація та амортизація. Ці відрахування зменшують оподатковуваний прибуток платника податків за цей рік

або відкладають податки на прибуток у майбутні роки. Податкові щити знижують загальну суму податків, які належать окремим платником податків.

Термін «податковий щит» посилається на здатність захищати частину доходів платника податків від оподаткування. Податкові щити варіюються від країни до країни, та їх вигоди залежать від загальної податкової ставки платника податків та грошових потоків за цей податковий рік.

Наприклад, оскільки відсоткові платежі за боргом 7500 тис. грн. є витратами, що не оподатковуються, прийняття кваліфікованих боргів може виступати як податковий щит. Податкові стратегії інвестування є наріжним камінням інвестицій для корпорацій з високою вартістю, чиї щорічні податкові рахунки можуть бути дуже високими.

Наступним кроком проведемо оцінку кредитоспроможності ТДВ «Яготинський маслозавод» та з’ясуємо, які шанси у підприємства отримати кредит на вищезгаданих умовах.

Виходячи з правового трактування, кредитоспроможність – наявність у боржника (контрагента банку) передумов для проведення кредитної операції і його спроможність повернути борг у повному обсязі та в обумовлені договором строки.

Нині у банках України застосовується доволі широкий спектр методик визначення кредитоспроможності, тобто спроможності позичальника при конкретних умовах кредитування в повному обсязі та у визначений кредитною угодою термін розрахуватись за своїми борговими зобов'язаннями. Кожний банк розробляє власну систему оцінки, враховуючи певні особливості кредитної політики, технологічний потенціал, спеціалізацію, конкретні умови кредитного договору тощо. Методики оцінки кредитоспроможності позичальників відображаються у внутрішньобанківських документах.

Згідно постанови НБУ «Про затвердження Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями» №351 від 30.06.16 р. визначено методику оцінки фінансового стану позичальників-юридичних осіб шляхом застосування математичної моделі для

розрахунків показника їх платоспроможності. Положення є кодифікованим документом, що передбачає використання єдиних підходів до оцінки активних операцій, а зокрема: кредитів, коштів у банках, дебіторської заборгованості, цінних паперів, фінансових зобов'язань .

Варто зазначити, що відповідно з Положенням НБУ, банк здійснює оцінку фінансового стану позичальника, шляхом розрахунку інтегрального показника фінансового стану боржника – юридичної особи.

Банк розраховує інтегральний показник із застосуванням логістичної моделі за такою формулою:

$$Z = \beta_0 + \sum_{t=1}^{n} \beta_i x_i \qquad (3.6)$$

де Z – інтегральний показник;

x_i – показники, що визначаються на підставі фінансових коефіцієнтів, розрахованих за даними фінансової звітності боржника – юридичної особи, з урахуванням установлених Національним банком діапазонів для кожного фінансового показника;

β_i – коефіцієнти логістичної моделі, що визначаються з урахуванням вагомості показників;

β_0 – вільний член логістичної моделі, значення якого актуалізується Національним банком.

Величини x_i, β_0, βi – щороку актуалізуються Національним банком на підставі даних фінансової звітності боржників – юридичних осіб. Банк для актуалізації логістичної моделі подає до Національного банку дані про класифікацію боржників – юридичних осіб, а також дані їх фінансової звітності, за формою та в строки, установлені Національним банком.

Формула для розрахунку інтегрального показника має вигляд:

$$Z = 1{,}815 + 0{,}237 \times X1 + 0{,}408 \cdot X10 + 0{,}301 \cdot X11 + 0{,}405 \times X13 + 0{,}494 \cdot X14 + 0{,}303 \cdot X15 + 0{,}234 \times X17 \qquad (3.7)$$

За формулою слід підставити значення К до запропонованих у методиці значеннях Х (табл. 3.4).

Таблиця 3.4

Розрахунок фінансових коефіцієнтів, що використовуються для розрахунку інтегрального показника фінансового стану боржника – юридичної особи

№ з/п	Фінансовий показник	Характеристика	Формула розрахунку	Алгоритм розрахунку	Розраховане значення
1	$К_1$, $МК_1$ - показники капіталу	Частка капіталу в балансі підприємства	Власний капітал /Валюта балансу (актив)	ф. 1 р. 1495 гр. 4 /ф. 1 р. 1300 гр. 4	0,38
2	$К_{10}$ - показник поточної ліквідності	Спроможність підприємства покривати короткострокові зобов'язання за рахунок поточних активів	Поточні активи /Поточні зобов'язання і забезпечення	ф. 1 р. 1195 гр. 4 /ф. 1 р. 1695 гр. 4	1,36
3	$К_{11}$, $МК_{11}$ - показники покриття боргу чистим доходом	Спроможність обслуговування боргу доходами від основного виду діяльності	Чисті короткострокові та довгострокові зобов'язання /Чистий дохід від реалізованої продукції (зароблених страхових премій)	ф. 1 р. 1510 + р. 1515 + р. 1600 + р. 1610 - р. 1165 гр. 4 /ф. 2 р. 2000 + р. 2010 гр. 3	0,3
4	$К_{13}$, $МК_{13}$ - показники частки неопераційних елементів балансу	Частка активів, яка не має прямого відношення до операційної діяльності підприємства	Неопераційні активи /Валюта балансу (актив)	ф. 1 р. 1000 + р. 1030 + р. 1035 + р. 1040 + р. 1045 + р. 1050 + р. 1090 + р. 1155 + р. 1160 + р. 1190 гр. 4 /ф. 1 р. 1300 гр. 4	0,05
5	$К_{14}$, $МК_{14}$ - показники оборотності поточних активів	Період повного обороту поточних активів	Поточні активи /Чистий дохід від реалізованої продукції (зароблених страхових премій)	ф. 1 р. 1195 гр. 4 х 365 /ф. 2 р. 2000 + р. 2010 гр. 3	0,324
6	$К_{15}$ - показник покриття фінансових витрат прибутком до оподаткування та амортизації	Спроможність фінансування неопераційних витрат операційним прибутком до вирахування амортизації	Фінансовий результат від операційної діяльності до вирахування амортизації /Чисті фінансові витрати	ф. 2 р. 2190 - р. 2195 + р. 2515 гр. 3 /ф. 2 р. 2250 - р. 2220 гр. 3	3,2

7	K_{17}, MK_{17} - показники покриття фінансових витрат валовим прибутком	Спроможність фінансування фінансових витрат валовим прибутком	Валовий прибуток (збиток) /Чисті фінансові витрати	ф. 2 р. 2090 - р. 2095 гр. 3 /ф. 2 р. 2250 - р. 2220 гр. 3	7,3

Обравши з Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями значення X підставимо їх у формулу. Так, значення Z = 1,358, що відповідає 5 класу позичальників згідно табл. 3.5.

Таблиця 3.5

Визначення класу боржника - юридичної особи для великого підприємства за інтегральним показником

№ з/п	Види економічної діяльності	Діапазони значень інтегрального показника за класами								
		значення	клас 1	клас 2	клас 3	клас 4	клас 5	клас 6	клас 7	клас 8	клас 9
1	Добувна промисловість і розроблення кар'єрів, переробна промисловість, будівництво: секції B, C, F	Більше або дорівнює	3,55	2,9	2,25	1,6	0,95	0,31	-0,34	-0,99	-
		Менше ніж	-	3,55	2,9	2,25	1,6	0,95	0,31	-0,34	-0,99

За даними розрахунками можна дійти висновку, що 5 клас позичальника за національною шкалою відповідає даним рейтингових агентств «Standard & Poor's» або «Fitch Ratings» та рейтингового агентства «Moody's Investors Service» від BB+ до BB- та від Ba1 до Ba3, відповідно. Такі класи відповідають трактуванню – хитка платіжна здатність.

Отже, якщо ТДВ «Яготинський маслозавод» зарекомендував себе як надійний позичальник, то він має шанси отримати банківську позику, проте підприємству слід нарощувати прибутковість та фінансову стійкість для того щоб повноцінно впроваджувати інвестиційні проєкти, диверсифікувати свою діяльність та мати шанси на отримання банківських позик.

Висновки до розділу 3

У дослідженні ТДВ «Яготинський маслозавод» пропонується впровадження інвестиційного проєкту, направленого на розширення виробництва на випуск нової продукції – сирні пудинги.

Обґрунтовуючи технічні характеристики інвестиційного проєкту важливим є доведення економічної ефективності інвестицій у розширення виробництва і випуск нового виду продукції.

Реалізація проекту передбачає його фінансування у розмірі 7500 тис. грн. Ці кошти проекту будуть використані для: оплати за проектні роботи та дозвільну документацію; розміщення замовлення за обладнання, внесення передоплати за нього; запуску в експлуатацію цеху з виготовлення сирних пудингів на існуючій у підприємства території; облаштування комунікацій необхідних для виробництва нової молочної продукції; придбання необхідного інвентарю та малоцінних предметів.

Розраховано показники ефективності впровадження інвестиційного проєкту за якими проєкт може бути рекомендовано до впровадження.

У роботі проаналізовано ситуацію на банківському ринку України щодо доступних кредитів для ТДВ «Яготинський маслозавод». Розраховано ціну капіталу, залученого за рахунок банківського кредиту з урахуванням витрат на його залучення.

Проведено оцінку кредитоспроможності ТДВ «Яготинський маслозавод» та з’ясовано, які шанси у підприємства отримати кредит на умовах, що пропонує банк. ТДВ «Яготинський маслозавод» зарекомендував себе як надійний позичальник, то він має шанси отримати банківську позику, проте підприємству слід нарощувати прибутковість та фінансову стійкість для того щоб повноцінно впроваджувати інвестиційні проєкти, диверсифікувати свою діяльність та мати шанси на отримання банківських позик.

ВИСНОВКИ

Для здійснення господарської діяльності кожне підприємство має мати певне майно, що належить йому на правах власності або володіння. Майно, яким володіє підприємство і яке відображено у його балансі, називається його активами.

Активи – економічні ресурси підприємства у формі сукупних майнових цінностей, що використовуються в господарській діяльності з метою отримання прибутку.

1. У роботі досліджено сутність управління майном підприємства у ринкових умовах. Встановлено, що майно є важливою складовою успішної діяльності підприємства. Від його структури, якості та кількості напряму залежить обсяг випуску продукції, розрахунки із дебіторами та кредиторами та результати діяльності підприємства.

2. Наведено класифікацію видів майна суб'єктів господарювання за шістьма головними ознаками. Визначено види майна, які використовуються при провадженні фінансово-господарської діяльності. Головним критерієм відображення певних цінностей в активі балансу є право власності на них без будь-якого посилання на можливість одержувати економічні вигоди від використання активу у майбутньому.

3. Визначено методичні аспекти управління майном підприємства. Наведено та обґрунтовано показники ефективності використання необоротних та оборотних активів підприємства. Для кожного показника окреслено його призначення та роль в управлінні майном вітчизняних підприємств.

4. Проаналізовано особливості діяльності ТДВ «Яготинський маслозавод» та випуск продукції досліджуваним підприємством. Дане підприємство є одним із лідерів щодо виробництва молочної продукції в Україні.

На вітчизняному ринку воно виробляє цільномолочну продукцію; сухі демінералізовані молочні сироватки; вершкове масло; м'які сири.

5. Здійснено комплексну оцінку фінансового стану ТДВ «Яготинський маслозавод». Оцінка фінансового стану була проведена за показниками ліквідності, фінансової стійкості та рентабельності.

Проведений аналіз ліквідності балансу засвідчив невідповідність умов ліквідності. Зокрема, не виконується перша і третя умова ліквідності балансу. Тож за необхідності кредиторська заборгованість та довгострокові зобов’язання не можуть бути покриті активами у повній мірі.

Проведений аналіз рентабельності підприємства показав, що підприємство прибуткове і має гарні перспективи щодо отримання прибутку у майбутньому.

6. У роботі проведено аналіз складу та ефективності використання майна ТДВ «Яготинський маслозавод». Аналіз проведено за показниками ефективності використання основних засобів та оборотних активів. Так, основні засоби використовуються на підприємстві ефективно. На досліджуваному підприємстві у 2017-2020 рр. значення показника фондовіддачі, що розраховується як співвідношення між чистим доходом від реалізації до середньорічної вартості основних засобів, скорочувалось. Так, у 2017 р. показник становив 13,88, а в 2020 р. – 4,87. Дана обставина не може визначатись як негативна, зважаючи на зростання вартості основних засобів. Це говорить про вкладання коштів у модернізацію та переоснащення основних засобів.

Аналіз показників оборотності активів показав, що коефіцієнти оборотності у більшості випадків не відповідають бажаним тенденціям. Так, коефіцієнт оборотності оборотних коштів показав негативну динаміку (4,1 оберти у 2017 р. і 3,1 оберти у 2020 р.), що свідчить про сповільнення обертів оборотних коштів упродовж року.

Тривалість одного обороту оборотних засобів зростала у досліджуваному періоді. Дана обставина свідчить про те, що у 2017 р. тривалість одного оберту становила 90 днів, а в 2020 р. – 118 днів. Це негативне явище свідчить про незначне, але уповільнене обертання оборотних коштів.

7. У дипломній роботі досліджено прогресивний досвід управління майном підприємства. Визначено перспективні напрямки управління майном в умовах кризових явищ.

8. Обґрунтовано інвестиційний проєкт щодо купівлі обладнання для виробництва нової молочної продукції підприємства. Реалізація проекту передбачає його фінансування у розмірі 7500 тис. грн. Ці кошти проекту будуть використані для закупівлі обладнання і налагодження виробництва нової продукції.

Розраховано показники ефективності впровадження інвестиційного проєкту за якими проєкт може бути рекомендовано до впровадження.

9. Визначено напрями фінансування ТДВ «Яготинський маслозавод» у контексті впровадження інвестиційного проєкту.

У роботі проаналізовано ситуацію на банківському ринку України щодо доступних кредитів для ТДВ «Яготинський маслозавод». Розраховано ціну капіталу, залученого за рахунок банківського кредиту з урахуванням витрат на його залучення.

Проведено оцінку кредитоспроможності ТДВ «Яготинський маслозавод» за методикою НБУ та визначено дане підприємство як надійного позичальника.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Азаренкова Г. М. Фінанси підприємств: навч. посіб. для самост. вивчення дисципліни. – 3-тє вид., випр. і доп. / Г. М. Азаренкова, Т. М. Журавель, Р. М. Михайленко. – К.: Знання-Прес, 2009. – 299 с.

2. Базарко І. М. Ефективність формування та реалізації механізмів управління державними підприємствами та майном в Україні на сучасному етапі [Електронний ресурс] / І. М. Базарко. // Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування. - 2018. - № 2.

3. Бєлєнкова О. Ю. Управління оборотними активами будівельного підприємства як засіб отримання конкурентних переваг [Електронний ресурс] / О. Ю. Бєлєнкова // Шляхи підвищення ефективності будівництва в умовах формування ринкових відносин. - 2015. - Вип. 33. - С. 10-17.

4. Бриль І. В. Визначення етапів механізму управління нематеріальними активами підприємства [Електронний ресурс] / І. В. Бриль, Т. Д. Василенко // Стратегія і механізми регулювання промислового розвитку. - 2015. - 2015. - С. 42-55.

5. Ващенко Н. В. Створення ефективної системи управління оборотними активами підприємства на основі діагностичного інструментарію [Електронний ресурс] / Н. В. Ващенко, Ю. І. Максимович // Сталий розвиток економіки. - 2013. - № 3. - С. 260-265.

6. Височіна Л. В. Теоретичні засади управління грошовими активами підприємства [Електронний ресурс] / Л. В. Височіна // Вісник Національного технічного університету "ХПІ". Серія : Технічний прогрес та ефективність виробництва. - 2014. - № 65. - С. 78-85.

7. Власова Н. О. Принципи та основні етапи оптимізації в системі управління оборотними активами на підприємствах роздрібної торгівлі [Електронний ресурс] / Н. О. Власова, Н. М. Смольнякова, О. В. Михайлова // Бізнес Інформ. - 2013. - № 6. - С. 202-208.

8. Гайдис, Н. М. Фінансовий аналіз [Текст] : навч.-метод. посібник для студ. вищих навч. закл. / Н. М. Гайдис ; Національний банк України, Львівський банківський ін-т. - Л. : ЛБІ НБУ, 2006. - 414 с.

9. Гамзаєва Е. М. Фінансовий результат як економічна категорія та об'єкт бухгалтерського обліку й економічного аналізу [Електронний ресурс] / Е. М. Гамзаєва // Управління розвитком. - 2014. - № 15. - С. 131-133.

10. Гетьман О. О. Економіка підприємства: навч. посіб. – 2- ге видання / О. О. Гетьман, В. М. Шаповал. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 488 с.

11. Городня Т.А. Діагностика управління обіговим капіталом підприємства // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – С. 109–113. − Вип. 20.2.

12. Господарський кодекс України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text

13. Дейнека О. В., Дехтяр Н. А., Пігуль Є. І. Актуальні питання управління вартістю підприємства // Економіка та суспільство. – 2017. – №12. – С. 240–245.

14. Дєєва, Н.М. Фінансовий аналіз [Текст] : навч.-метод. посібник для студ. вищих навч. закл. / Н. М. Дєєва, О. І. Дедіков ; Дніпропетровська держ. фінансова академія. - Д. : ДДФА, 2006. - 380 с.

15. Економіка підприємства: Навч. посібник / А.В. Шегда, Т.М. Литвиненко, М.П. Нахаба та ін. / За ред. А. В. Шегди. — К.: Знання-Прес, 2001. — 335 с.

16. Іванілов О. С. Економіка підприємства: підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. С. Іванілов — К.: Центр учбової літератури, 2009. — 728 с.

17. Климаш Н.І. Фінанси підприємства [Електронний ресурс]: конспект лекцій для студ. освітнього ступеня «Бакалавр» зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» денної та заочної форм навч. / Н.І. Климаш – К.: НУХТ, 2017. – 133 с.

18. Ковалюк О.М. Фінансовий механізм організації економіки України (проблеми теорії і практики)

19. Кукурудзяк Л. В. Формування системи управління нематеріальними активами підприємства [Електронний ресурс] / Л. В. Кукурудзяк // Стратегія економічного розвитку України. - 2014. - № 34. - С. 107-113.

20. Куцик П. О. Сучасні системи управління нематеріальними активами підприємства [Електронний ресурс] / П. О. Куцик, Х. І. Скоп // Облік і фінанси. - 2016. - № 2. - С. 156-162.

21. Лотюк М. В. Управління активами підприємства / М. В. Лотюк // Науково-практичний журнал «Економічні студії» – 2017. – №14. – С. 62–64.

22. Мельник О. В. Проектування підсистеми стратегічно орієнтованого управління нематеріальними активами підприємства [Електронний ресурс] / О. В. Мельник // Бізнес Інформ. - 2013. - № 8. - С. 367-372.

23. Нагорний Є. О. Система управління активами як релевантний чинник ефективного розвитку підприємства [Електронний ресурс] / Є. О. Нагорний // Економічні науки. Серія : Економіка та менеджмент. - 2014. - Вип. 11. - С. 223-233.

24. Олійник Л. Принципово-критеріальні підходи до конвергенції управління активами підприємства в інституційну систему економіки [Електронний ресурс] / Л. Олійник // Економічний аналіз. - 2013. - Т. 12(3). - С. 279-283

25. Осипов С. В. Маркетинговий аудит стратегій розвитку та управління активами підприємства [Електронний ресурс] / С. В. Осипов // Агросвіт. - 2010. - № 12. - С. 41-44.

26. Петряєва, З.Ф. Фінансовий аналіз діяльності підприємства [Текст] : навч. посіб. / З. Ф. Петряєва ; Харківський держ. економічний ун-т. - Х. : ХДЕУ, 2002. - 164 с.

27. Поддєрьогін А. М. Фінанси підприємств: підручник / А. М. Поддєрьогін, М. Д. Білик, Л. Д. Буряк та ін.; наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. – К.: КНЕУ, 2006. – 552 с.

28. Позняк С. В. Управління вартістю та конкурентоспроможністю підприємства задля забезпечення його стійкого розвитку / С. В. Позняк, С. С. Данильченко // Ефективна економіка – 2015. – №8.

29. Пріймачук І. В. Проблеми управління невідчутними активами приватного підприємства на основі оцінки рівня його інвестиційної активності [Електронний ресурс] / І. В. Пріймачук // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія : Економічні науки. - 2014. - № 3. - С. 82-86.

30. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#n61

31. Савицька Г. В. Аналіз господарської діяльності підприємства: Підручник / Г. В. Савицька -М.: ІНФРАМ, 2012. - 512 с.

32. Старостенко, Г.Г. Фінансовий аналіз [Текст] : навч. посіб. для дистанц. навч. / Г. Г. Старостенко ; Відкритий міжнародний ун-т розвитку людини "України". Інститут дистанційного навчання. - К. : Університет "Україна", 2006. - 202 с.

33. Стояненко І. В. Особливості управління нематеріальними активами підприємства [Електронний ресурс] / І. В. Стояненко // Молодий вчений. - 2014. - № 7(2). - С. 82-85.

34. Сукач О. Підходи щодо управління оборотними активами підприємства [Електронний ресурс] / О. Сукач // Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія : Економічні науки. - 2014. - Вип. 36(2.1). - С. 69-75.

35. Федорова В.А. Економіка підприємства та міжнародних компаній: навч. посіб. для вузів / В.А.Федорова, О.А Соловйова. - К.: ЦУЛ, 2008. - 416 с

36. Чалдаева, Л. А. Экономика предприятия : учебник для академического бакалавриата / Л. А. Чалдаева. — 4-е изд., испр. и доп. — М. : Из- дательство Юрайт, 2015. — 410 с.

37. Ярошевич Н.Б. Фінанси підприємств: Навч.посіб. – К.: Знання, 2011. – 341с.

		Коди		
	Дата (рік, місяць, число)	2019	01	01
Підприємство Товариство з додатковою відповідальністю «Яготинський маслозавод»	за ЄДРПОУ	00446003		
Територія КИЇВСЬКА ОБЛАСТЬ	за КОАТУУ	3225510100		
Організаційно-правова форма господарювання ТОВАРИСТВО З ДОДАТКОВОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ	за КОПФГ	250		
Вид економічної діяльності Перероблення молока, виробництво масла та сиру	за КВЕД	10.51		

Середня кількість працівників 898
Одиниця виміру : тис. грн.
Адреса 07700 Київська область Яготинський р-н м. Яготин вул. Шевченка, буд. 213, т.(04575) 5-59-88

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку	
за міжнародними стандартами фінансової звітності	V

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на "31" грудня 2018 р.

Форма № 1 Код за ДКУД 1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи Нематеріальні активи	1000	--	--
первісна вартість	1001	--	--
накопичена амортизація	1002	--	--
Незавершені капітальні інвестиції	1005	--	--
Основні засоби	1010	216956	288984
первісна вартість	1011	389792	497008
знос	1012	172836	208024
Інвестиційна нерухомість	1015	--	--
Довгострокові біологічні активи	1020	--	--
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	--	--
інші фінансові інвестиції	1035	77225	77225
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	--	--
Відстрочені податкові активи	1045	--	--
Інші необоротні активи	1090	--	--
Усього за розділом I	1095	294181	366209
II. Оборотні активи Запаси	1100	122105	111350
Виробничі запаси	1101	51510	70728
Незавершене виробництво	1102	4279	6042
Готова продукція	1103	64448	30856
Товари	1104	1868	3724
Поточні біологічні активи	1110	--	--
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	285378	315882
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	8154	8745
з бюджетом	1135	24	37
у тому числі з податку на прибуток	1136	--	--
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	233296	380464
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	418	913
Поточні фінансові інвестиції	1160	--	--
Гроші та їх еквіваленти	1165	13430	33152
Готівка	1166	14	23
Витрати майбутніх періодів	1170	884	187
Інші оборотні активи	1190	3087	1011

Усього за розділом II	1195	666776	851741
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	--	--
Баланс	1300	960957	1217950

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	3797	3797
Капітал у дооцінках	1405	--	--
Додатковий капітал	1410	--	--
Резервний капітал	1415	--	--
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	397186	450918
Неоплачений капітал	1425	--	--
Вилучений капітал	1430	--	--
Усього за розділом I	1495	400983	454715
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення Відстрочені податкові зобов'язання	1500	--	--
Довгострокові кредити банків	1510	--	--
Інші довгострокові зобов'язання	1515	201670	163493
Довгострокові забезпечення	1520	--	--
Цільове фінансування	1525	--	--
Усього за розділом II	1595	201670	163493
III. Поточні зобов'язання і забезпечення Короткострокові кредити банків	1600	75964	154819
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	--	--
товари, роботи, послуги	1615	116092	155939
розрахунками з бюджетом	1620	11153	13066
у тому числі з податку на прибуток	1621	8733	9087
розрахунками зі страхування	1625	841	1266
розрахунками з оплати праці	1630	2918	4645
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	594	1789
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	124334	215919
Поточні забезпечення	1660	5976	9567
Доходи майбутніх періодів	1665	--	--
Інші поточні зобов'язання	1690	20432	42732
Усього за розділом III	1695	358304	599742
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	--	--
Баланс	1900	960957	1217950

Генеральний директор _____ **Сіренко Олександр Олександрович**
(підпис)

Головний бухгалтер _____ **Каплій Оксана Олександрівна**
(підпис)

	Коди		
Дата (рік, місяць, число)	2019	01	01
за ЄДРПОУ	00446003		

Підприємство Товариство з додатковою відповідальністю «Яготинський маслозавод»

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2018 рік

Форма № 2 Код за ДКУД 1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	3201672	2706103
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(2342351)	(2052854)
Валовий: прибуток	2090	859321	653249
збиток	2095	(--)	(--)
Інші операційні доходи	2120	5034	3220
Адміністративні витрати	2130	(26531)	(22668)
Витрати на збут	2150	(446501)	(363425)
Інші операційні витрати	2180	(23454)	(10940)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	367869	259436
збиток	2195	(--)	(--)
Дохід від участі в капіталі	2200	--	--
Інші фінансові доходи	2220	5477	3382
Інші доходи	2240	116	619
Фінансові витрати	2250	(62482)	(62046)
Втрати від участі в капіталі	2255	(--)	(--)
Інші витрати	2270	(1421)	(688)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	309559	200703
збиток	2295	(--)	(--)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-55827	-36180
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	--	--
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	253732	164523
збиток	2355	(--)	(--)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	--	--
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	--	--
Накопичені курсові різниці	2410	--	--
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	--	--
Інший сукупний дохід	2445	--	--
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	--	--
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	--	--
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	--	--
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	253732	164523

ІІІ. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	1944364	1763122
Витрати на оплату праці	2505	109285	74980
Відрахування на соціальні заходи	2510	23122	16408
Амортизація	2515	37373	27668
Інші операційні витрати	2520	417386	343904
Разом	2550	2531530	2226082

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	--	--
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	--	--
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	--	--
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	--	--
Дивіденди на одну просту акцію	2650	--	--

Генеральний директор _____ **Сіренко Олександр Олександрович**
(підпис)

Головний бухгалтер _____ **Каплій Оксана Олександрівна**
(підпис)

			КОДИ
		Дата	01.01.2021
Підприємство	Товариство з додатковою відповідальністю "Яготинський маслозавод"	**за ЄДРПОУ**	00446003
Територія	Київська область, м.Яготин	**за КОАТУУ**	3225510100
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з додатковою відповідальністю	**за КОПФГ**	250
Вид економічної діяльності	Перероблення молока, виробництво масла та сиру	**за КВЕД**	10.51

Середня кількість працівників: 918
Адреса, телефон: 07700 м.Яготин, Шевченка, 213, (04575)5-59-88
Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку	
за міжнародними стандартами фінансової звітності	v

Баланс
(Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2020 р.
Форма №1

Код за ДКУД 1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	0	0
первісна вартість	1001	0	0
накопичена амортизація	1002	(0)	(0)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0
Основні засоби	1010	299 742	449 730
первісна вартість	1011	555 394	745 525
знос	1012	(255 652)	(295 795)
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	(0)	(0)
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	(0)	(0)
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	77 225	52 495
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	115	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	23 633	19 734
Усього за розділом I	1095	400 715	521 959

II. Оборотні активи			
Запаси	1100	106 923	166 210
Виробничі запаси	1101	68 487	80 177
Незавершене виробництво	1102	4 990	5 528
Готова продукція	1103	30 989	75 317
Товари	1104	2 457	5 188
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестрахування	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	414 886	443 374
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	8 394	7 737
з бюджетом	1135	13 105	912
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	19
із внутрішніх розрахунків	1145	386 072	389 781
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	7 416	7 765
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	19 270	10 217
Готівка	1166	19	2
Рахунки в банках	1167	19 251	10 215
Витрати майбутніх періодів	1170	197	249
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов’язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	130	1 182
Усього за розділом II	1195	956 393	1 027 446
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	1 357 108	1 549 405

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	3 797	3 797
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0
Додатковий капітал	1410	0	0
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	0	1 528
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	524 553	587 459
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	528 350	592 784

II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	219 143	201 451
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	219 143	201 451
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	129 238	216 608
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	6 225	8 185
товари, роботи, послуги	1615	172 321	201 194
розрахунками з бюджетом	1620	14 344	4 840
у тому числі з податку на прибуток	1621	2 807	499
розрахунками зі страхування	1625	1 486	1 794
розрахунками з оплати праці	1630	5 293	6 461
одержаними авансами	1635	0	25
розрахунками з учасниками	1640	2 988	1 790
із внутрішніх розрахунків	1645	208 694	290 562
страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	14 599	17 938
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	54 427	5 773
Усього за розділом III	1695	609 615	755 170
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	1 357 108	1 549 405

Керівник Косяченко Сергій Олександрович

Головний бухгалтер Каплій Оксана Олександрівна

			КОДИ
		Дата	01.01.2021
Підприємство	Товариство з додатковою відповідальністю "Яготинський маслозавод"	**за ЄДРПОУ**	00446003

Звіт про фінансові результати
(Звіт про сукупний дохід)
за 2020 рік
Форма №2
I. Фінансові результати

Код за ДКУД 1801003

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	3 166 323	3 160 485
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестрахування	2012	(0)	(0)
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(2 657 868)	(2 566 752)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий: прибуток	2090	508 455	593 733
збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	3 332	5 869
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	(33 076)	(33 139)
Витрати на збут	2150	(239 378)	(246 123)
Інші операційні витрати	2180	(15 995)	(22 961)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	223 338	297 379
збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	2 539	3 503

Інші доходи	2240	24 903	19
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(72 302)	(79 520)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(24 739)	(3)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	153 739	221 378
збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-24 192	-36 637
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	129 547	184 741
збиток	2355	(0)	(0)

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	(0)	(0)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	129 547	184 741

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	3 111 347	2 068 674
Витрати на оплату праці	2505	163 734	147 942
Відрахування на соціальні заходи	2510	35 183	29 646
Амортизація	2515	62 277	56 513
Інші операційні витрати	2520	641 210	545 613
Разом	2550	4 013 751	2 848 388

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	0	0
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	0	0
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0,000000	0,000000

Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0,000000	0,000000
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0,00	0,00

Керівник Косяченко Сергій Олександрович

Головний бухгалтер Каплій Оксана Олександрівна